

Rahoto Kan Ta'addanci Na Shekarar 2017

An gabatar da *Rahoto Kan Ta'addanci Na Shekara 2017*, ne, domin cika sharuds dan da suka yi daidai da Umurni ba 22, na Hukunce-hukuncen Kasar Amirka, wanda ke a cikin Sashe na 2656f (na wannan “Doka”), wadda ke bukatar Gwamnatin Amirka, da ta bai wa Majalisar Kasa, cikakken rahoto, game da dukan ta'addancin da aka aikata, a sauran kasashe da kuma fungiyoyin da suka cika duk watani abinda Dokar ta tanada.

Idan aka fara da rahoton shekarar 2004, rahoton kan maye gurbin wanda aka wallafa, a da, dangane da *Nau'in Harkokin Ta'addanci A Duniya*.

NIJERIYA

Bayani A Ta'kaice: Kungiyar Boko Haram da ‘yan kanzaginta, da fungiyar ISIS, dake Yammacin Afrika, (ISIS-WA), na kashe rayuka, da jefa boma-bomai, da kai hare-hare, kan farar hula da sooji, a arewacin Nijeriya, abinda ya haifar da rasa rayukan dubbai, da jikkata wadansu, da kuma haifar gagarumar asrar dukiyoyi. Nijeriya, za ta ci gaba da hada hannu da sauran makwantan da wannan ta'addanci ya shafa, a Rundunar Hadin Gwiwar Sojojin Kasashen Duniya, ciki har da Benin, da Cameroon, da Chad, da kuma Nijar, domin mayar da martini ga fungiyoyin Boko Haram da ISIS-WA, da tsare yankin da duk wadansu fungiyoyi suka mamaye, da kuma faddamar da wani kokarin sake fasalin farar hula, da cibiyoyin dake yankunan da aka kwato.

Ta'addanci, na daga cikin abubuwan da suka sanya mutane kusan miliyan biyu, suka bar muhallansu, a jihohin Adamawa, da Borno, da kuma Yobe, suka kuma sanya yin gudun hijirar Nijeriya, fiye da mutane dubu 200, zuwa kasashen makwabta, musamman kasashen Cameroon, da Chad, da kuma Nijar. Gwamnatin Nijeriya, ta shawarta da fungiyar Boko Haram, a ranar 6 ga watan Mayu, domin sakin dalibai, mata, 82, daga ikin 276, da fungiyar ta Boko Haram ta sace, a garin Chibok, a shekarar 2014. A cewar Kungiyar *A Maido Ma Na da 'Yan Matanmu*, har yanzu ba a san makomar 113 ba, ya zuwa karshen shekarar 2017.

Nijeriya wakiliya ce, a Taron Dangin Duniya Don Murkushe Kungiyar ISIS. Wata rundunar aiwatar da horo, da ta kunshi jami'ai, daga gwamnatin Kasar Amirka, da Ma'aikatar Tsaro, da Ofishin Bincike na Tarayya, da kuma Hukumar Ci Gaban Kasashen Duniya, ta Kasar Amirka, na ci gaba kan duk wani kokarin hadin kai, tare da sojojin Nijeriya, a Sashen Hukumar Tsaro, da tsoma bakin sooji,

na gudanar da dukan ayyukan yau-da-kullum, na wannan Hadaddiyar Tawaga, tare da Kwamitin Hadin Kan Gudanar da Tsare-tsare.

Dangane kuma da mayar da martini ga hare-haren fungiyoyin Boko Haram da ISIS-WA, da ma, wani lokacin, kula da aikata laifuka, da rashin zaman lafiya, baki daya, jami'an harkokin tsaron Nijeriya, suna wuce makadi da rawa, wajen hallaka al'umma, da kuma gallaba azaba, da yin fyadfe, da kuma tsaro, babu ka'ida, da cutar da wadanda ke tsaren, da kuma yin amfani da kananan yara, wajen wadansu harkokin tsaro, da kwasar ganima, da kuma bannata dukiyoyi. Muna tunatar da kai ne, game da *Rahoto Kan Harkokin Bil-adama*, da kuma *Rahoto Kan 'Yancin Gudanar da Addini*, na Gwamnatin Amirk, domin karin bayani.

Ta'addanci A Shekarar 2017: Kungiyoyin Boko Haram da ISIS-WA, sun kai daruruwan hare-hare a Nijeriya, inda suka yi amfani da 'yan kunar bañin-wake, da nakiyoyi, (IEDs), da motocin dake dauke da nakiyoyin, IEDs, da kai farmaki, da kwanton-bauna, da sace bil-adama. Wannan jerin, ya bayyana wani bangare ne, kurum, na irin ta'addancin da ya faru:

- A ranar 7, ga watan Yuni, an zargi wadansu dakarun fungiyar ta Boko Haram, da kai hari da bindigori, a garin Maiduguri, na Jihar Borno, da kuma kan sojojin Nijeriya. Da kuma wani tsarin, na yin amfani da 'yan kunar bañin-wake, uku.

Sashe Na 1. Rahotannin Kasashe : Afrika

AFRIKA

BAYANI A TAKAICE

Kasashen Afrika, na fadada fo'karinsu, na bunkasa samar da mafita kan harkokin ta'addanci, a yankin, yayinda sukefafitikar magance duk wani karin yunkurin fungiyoyin ta'addanci, da barorinsu, game da ci gaba da gudanar da harkokinsu, sai kuma al'amarin masu niyyar shiga harkokin na kai hare-hare, ko kuma wadansu sauran harkokin ta'adin, a cikin shekarar 2017. A Gabashin Afrika, fungiyar al-Shabaab, dake Kasar Somalia, na ci gaba da yin barazana, kan harkokin tsaro, a yankin. Tana a wata daula, da kuma samun damar dauka da kuma samar da kudade, da ma kasancewa jigon mamaye wadansu sassa, masu fadi, na kasar ta Somalia, inda suke wandakarsu. Bugu da kari, ya zuwa shekarar 2015, da ta 2016, fungiyar ta al-Shabaab, ta ki ta amince da aikata duk wani harin ta'addaci, a wajen kasar ta Somalia, da kuma arewa maso gabashin Kasar Kenya, a shekarar 2017. A watan Oktoba, an yi zargi ga fungiyar, amma, ba ta amsa laifin wani gawurtaccen harin ta'addancin da aka kai, a tarihin kasar ta Somalia ba, duk da irin yadda ta dade, ta na shan kashin irin hare-haren ta'addancin da take kai wa, a cikin watannin da suka gabata. Arewa maso gabashin Kasar Kenya, na fama da gagarumin ci gabon irin wadannan al'amurra, dake da hannun fungiyar ta al-Shabaab, musamman, wajen kai hare-hare da nakiyoyi, kan jami'an harkokin tsaron Kasar Kenya, da motocin safarar farar hula. Kungiyar Al-Shabaab na I gaba da mara wa fungiyar al-Qa'ida goyon baya, inda take ci gaba da aiwatar da duk wani abinda rundunar dakarun dake da ala'ka da fungiyar ta ISIS, dake arewacin kasar ta Somalia ta kasa gudanarwa, dangane da hare-hare da boma-boman kunar ba'kin-wake, kan jami'an tsaron Kasar Somali.

Rundunar Dakarun Afrika, dake kasar ta Somalia, (AMISOM), da kuma jami'an tsaron Kasar Somali, na ci gaba da bai wa junu hadin kai, tare da Kasar Amirka, domin matsa lamba kan fungiyar ta al-Shabaab, musamman, ta hanyar hare-haren martini, a kudancin Kasar Somalia. Kasar Amirka, za ta ci gaba da tallafa wa kasashen Yankin Gabashin Afrika, bisa ga fo'karinsu, na karfafa mayar da martini, ciki har da a fannonin zirga-ziragar jiragen sama, da tsaron kan iyakoki, da bayar da shawarwari, ga rundunonin mayakan yankin, da bayar da horo da kuma kula da tilasta bin dokoki, domin gudanar da bincike da kuma kula da tashe-tashen hankula, kazalika da tabbatar da ci gabon sake fasalin harkokin sashen yankee hukuni kan aikata laifuka. Abokan kasashen Afrika ta Kudu, sun yi wani yunkuri,

na ingantawa da kuma fadada hadin gwiwar yankin, domin dakushe zirga-zirgar ‘yan ta’adda, da kuma sauran aikata laifuka.

A yankin Tabkin Chad, fungiyar Boko Haram, da alayensu, na fungiyar ISIS, dake Yammaci Afrika, (ISIS-WA), na ci gaba da kai wadansu hare-haren ban mamaki, kan farar hula, da gwamnati, da jami’an tsaro, wadanda ke hallaka rayuka, da jigatarwa, da sace bil-adama, da kuma bannata dukiyoyi. Kasar Nijeriya, tare da makwabtanta, su Cameroon, da Chad, da kuma Nijar – kan bayar da himmar mayar da martini game da irin wadannan barazanar -- ta hannun Rundunar Hadin Gwiwar Sojojin Kasashen Duniya. Wadannan kasashen, na kuma matukar kulawa da irin mugun tashe-tashen hankulan da bil-adama ke shiga, da bayar da kariya ga farar hula, da kuma tabbatar da gudanar da harkokin mulki, kan yadda dokoki suka tanada, a yankuna da abin ya shafa. Kasar Amirkha, za ta ci gaba da kasancewa mai bayar da shawarwari, da leken asiri, da bayar da horo, da tallafa wa dabaru, da ma wadata kayayyakin aiki, ga kasashen dake yankin na Tabkin Chad, da tallafa wa dimbin irin kokarin da ake yi, na kawo zaman lumana. Ci gabon hare-haren da fungiyoyin na Boko Haram da ISIS-WA ke ci gaba da kaiwa, ya sanya kusan mutane miliyan biyu da dubu 500, sun guje wa muhallinsu, a Nijeriya. Akalla kuma, mutane miliyan takwas da dubu 500, a Nijeriya, kadai, na bukatar tallafi.

A kuma yankin na Sahel, fungiyoyin ta’addanci – ciki har da wadanda ke barance, da wadanda suka yi imani da fungiyoyin al-Qa’ida da ISIS – sun fadada ta’addancinsu, a tsakiyar Kasar Mali, da kan iyakoki, uku, na kasashen Burkina Faso, da Mali, da kuma Nijar. Dangane da mayar da martini kuma, Rundunar Tabbatar da Zaman Lafiya ta Afrika, da Majalisar Harkokin Tsaro, sun bayar da umurni ga sabuwar Rundunar Sooji ta G-5, dake yankin na Sahel, watan Afrilun shekarar 2017, wadda ta kunshi sooji da rundunonin ‘yan sanda, daga kasashen Burkina Faso, da Chad, da Mali, da Mauritania, da kuma Nijar. Rundunar Hadin Gwiwar ta kuma fara gudanar da aiki, a karshen shekarar ta 2017, a kan iyakokin, domin dakushe zirga-zirgar fungiyoyin ta’addanci, da masu fataucin bil-adama.

HADIN GWIWAR YAKAR TA’ADDANCI A YANKIN SAHARAR AFRIKA

An kafa Hadin Gwiwar Yakar Ta’addanci, a Yankin Sahara Afrika, (TSCTP), a shekarar 2005, wadda Kasar Amirkha ke bayar da kudaden tafiyarwa da aiwatar da harkokinta, da kuma duk wani kokarin zayyana karfin mayar da martini, na shekaru da dama, kazalika da hadin gwiwar ayyukan sooji, da tilasta bin dokoki, da harkokin farar hula, a fadin Arewa da Yammacin Afrika. Hadin gwiwar na TSCTP, ya kunshi kasashen Algeria, da Burkina Faso, da Cameroon, da Chad, da

Mali, da Mauritania, da Morocco, da Nijar, da Nijeriya, da Senegal, da kuma Tunisia. Hadin gwiwar na TSCTP, ya gina wani karfi da kuma hadin kai, duk da koma-bayan da ake samu, dangane da rashin zaman lafiyar harkokin siyasa, da ta'addanci, da tawayen kabilu, da kuma wadansu al'amurran da suka shafi dokokin tsarin mulkin dake katsalandan ga ayyuka da kuma ci gabon wadansu kasashen dake cikin kawance.

Hadfin gwiwar yanki, wata dabara ce, ta irin taimakon da kasar Amirka ke bayarwa, a shirinta, dake fadin duniya, wanda kuma ke ci gaba da inganta Yammaci da Tsakiyar Nahiyar Afrika, daga cikin mafi yawan abokan hadin gwiwar na TSCTP. Gwamnatocin kasashen Cameroon, da Chad, da Niger, da kuma Nijeeriya, dake yankin Tabkin Chad, sun himmtu kan artabu da fungiyoyin Boko Haram da ISIS, dake Yamacin Afrika, ciki har da sojojin hadin kai, da Kasar Benin, wajen hada Rundunar Sojojin Hadin Gwiwar Kasashen Duniya. A yankin na Sahel, da kuma abokan yankin na Burkina Faso, da Chad, da Mali, da Mauritania, da kuma Nijar, an kafa Rundunar Hadin Gwiwar G-5, ta Yankin Sahel, domin yakar dakarun fungiyoyin al Qa'ida da ISIS, musamman, a arewacin Kasar Mali, da cikin kasashen Burkina Faso, da Mali, da kuma kan yankin iyakokin nan, uku, na Kasar Nijar. Kasar Amirka, ta kara kasashen, hudu, na yankunan na Sahel ne, domin kafa Asusun Kudaden Hadin Kan Mayar da Martanin Ta'addanci, a shekarar 2016 – kasashen Cameroon, da Chad, da Nijar, da kuma Senegal – ne, ke bayar da cikakken taimakon ga wadannan aminai. Har ila yau, wadannan kudaden, na taimaka wa duk wani kokarin da hadin gwiwar na TSCTP ke yi, da kuma neman ganin an samu wani sakamako, a fannin duk wani al'amarin da ya shafi kai martini game da ta'addanci.

Sashe Na 2: Masu Taimaka Wa Ta'addanci

DAGA OFISHIN KAI MARTANI DA KALUBALANTAR MUNANAN RA'AYOYI

Rahoto Kan Harkokin Ta'addanci, Na Shekarar 2017

Rahoto

Wannan rahoton, ya dan bayar da bayani ne, na irin abubuwan da suka faru, a shekarar ta 2017, wadanda suka nuna yadda ake taimaka wa ta'addanci, a wadsansu kasashe. Ba wai wata sabuwar sanarwa ba ce, game da wadanda aka sanya a cikin jerin 'yan ta'adda.

Kafin a sanya kasa, a cikin jerin 'yan ta'adda, a matsayin wadda ke Taimaka wa Ta'addanci, dole, Sakataren Gwamnati, ya bayyana cewa, wannan gwamnatin kasar, ta yawaita bayar da tallafin aiwatar da ta'asar ta'addanci a duniya. Da zarar an sanya sunan kasar, a cikin wannan jerin, to, fa ta zama Kasar dake Tallafa wa Ta'addanci, har sai an janye sunanta, bisa ga irin sharuddan da aka shimpida. Akwai takunkumi, da dama, da ake sanyawa, bisa ga tabbatar da matsayin Kasar dake Tallafa wa Ta'addani, ciki har da:

- Haramta sayarwa da kuma sayen dukan abinda ya shafi makamai;
- Kula da abubuwan da take sayar wa kasashe, dake da amfani biyu, inda za a bukaci duk wani bayani, a cikin kwanaki 30, daga Majalisar Kasa, kan kayayyakin, ko kuma hidimar da za ta jaddada bunkasa ta'addancin kasashen da aka sanya sunayensu, a cikin jerin, ko karfin sojojinsu, ko kuma kokarinsu, na taimaka wa ta'addanci;
- Haramta taimakon tattalin arziki, da and;
- Sanya takunkumin harkokin kufade da sauransu.

JUMHURIYAR DEMOKRADIYYAR KASAR KOREA

A ranar 20, ga watan Nuwambar shekarar 2017, Sakataren gwamnati, ya bayar da umurnin da a sanya sunan Jumhuriyar Demokradiyyar Kasar Korea, (DPRK), a matsayin Mai Taimaka wa Ta'addanci. Sakataren ya bayyana cewa, gwamnatin kasar ta DPRK, na yawaita bayar da taimako ga harkokin ta'addani, a duniya, kamar yadda sake ambatar kasar ta DPRK da aiwatar da kisan gilla a wadsansu kasashen ketare. Irin wannan ta'addancin, ya yi daidai da yawaicin munana, kuma

bañar tabi'ar kasar ta DPRK, ciki har da ci gaba da kerawa da kuma gwajin makaman nukiliya, kazalika, da irin barazanar da Kim Jong Un ke yi, ga garuruwa da yankuna kasar Amirka, da sauran abokanta.

An taba sanya sunan kasar ta DPRK, a ciki masu tallafa wa ta'addanci, a shekarar 1988, musamman, bisa ga samunta da aka yi, da hannu, ga saka bom, a jirgin fasinjar Kasar Korea, a shekarar 1987. An janye sanya sunan kasar ta DPRK, a shekarar 2008, bayan da bincike ya nuna cewa, kasar ta DPRK ta cika dukan sharuddan janye sunan na ta. A shekarar 2017, Sakataren Gwamnati ya bayyana cewa, ana ta samun kasar ta DPRK, na ci gaba da tallafa wa ta'addanci, a duniya, tun lokacin da aka janye sunan kasar ta DPRK, daga cikin masu tallafa wa ta'addanci, a shekarar 2008.

Bugu da kari, kasar ta DPRK na taimaka wa harkokin ta'addanci, a duniya, da suka sanya aka sake sanya sunanta, a shekarar 2017, kuma kasar ta DPRK, na ci gaba da saba wa yarjejeniyar Kwamit in Tsaro, na Majalisar Dinkin Duniya, da kuma bayar da taimakon, a tarihance, ga harkokin ta'addanci, a duniya. An samu wadansu sojojin Red Army, na Kasar Japan, su hudu, da gwamnati ke nema, da hannu, a sace jirgin saman Kasar Japan, a shekarar 1970, da suka samu mafaka, a kasar ta DPRK. Gwamnatin Kasar Japan, ta kuma ci gaba da neman sanin cikakkar makomar wadansu 'yan kasarta, su 12, wadanda aka yi imanin an sace su ne, zuwa kasar ta DPRK, a shekarun 1970, da kuma na 1980; wadanda biyar, kadai, aka maido, zuwa kasar ta Japan, tun cikin shekarar 2002.

IRAN

Tun lokacin da aka sanya sunanta, a cikin Jerin Sunayen Masu Taimaka wa Ta'addanci, a shekarar 1984, Kasar Iran ke ci gaba da tsoma hannu, a harkokin da suka shafi ta'addanci, a shekarar 2017, ciki har da tallafa wa Kungiyar Kasar Lebanese, ta Hizballah (LH), da fungiyoyin ta'addanin Falasdinawa, dake yankin Gaza, da ma sauran fungiyoyin kasashen Syria, da Iraq, da ma daukacin yankin Gabas ta Tsakiya. Kasr Iran, na amfani da Dakarun Rundunar Juyin Juya-Hali, (IRGC-QF), wajen bayar da tallafi ga fungiyoyin ta'addanci, da kuma wadata kariya, ga duk wani abinda ya shafi akinsu, da ma haddasa rashin zaman lafiya, a Gabas ta Tsakiya. An kuma amince kasar ta Iran, na bayar da umurni ga rundunarta, ta IRGC-QF, a dukan tashe-tashen hankulan, na kasashen Iraq da kuma Syria, haka ma, rundunar IRGC-QF, ta kasar ta Iran, wata muhimmayar jigo ce, ta kaffawa da kuma tallafa wa ta'addanci, a kasashen ketare. Kasar ta Iran, na amfani da sojojin boye, wajen bayar da cikakkar garkuwa, daga dukan abinda ka biyo baya, kan manufinta, na tunzuri.

A shekarar 2017, Kasar Iran ta tallafa wa fungiyar ‘Yan Ta’addan Shi’ar Kasar Iraq, ciki har da fungiyar Kata’ib Hizballah. Har ila yau, ta tallafa wa rundunar gwamnatin Assad, ta Kasar Syria. Kasar ta Iran, ta na ganin gwamnatin Assad, ta Kasar Syria, a matsayin wata gagarumar kawa, kuma kasashen na Syria da Iraq, a matsayin kafofin samun makamai, ga fungiyar LH, wadda ita ce babbar fungiyar ta’addancin, Kasar Iran. Ta kuma bayar da kudafe, da matsugunni, kasar ta Iran, na taimakawa, da kuma tursasa yin amfani da manyan dakarun mabiya addinin Shia, daga kasashen Afghanistan da Pakistan, na da su shiga sahun zaluncin gwamnatin Assad, a Kasar Syria. Kungiyoyin dakarun fungiyar Shia, da kasar ta Iran ke tallafa wa, a Kasar ta Iraq, suna kuma cin zarafin bil-adama, matuka, inda suka fi tursasa wa farar hula, mabiya darikar Sunni. Sojojin kasar ta Iran, na goyon bayan duk wadansu ‘yan tawaye, kai-tsaye, a kasar ta Syria, da motoci da manyan bindigogin yakki, da ma jiragen da ba su da matuka.

Ya zuwa karshen shekarar 2006, rikicin fungiyar Hizballah, (LH), ta Kasar Lebanon da Kasar Israeli, ya sanya Kasar Iran ta bai wa fungiyar ta LH dubban manyan makamai, masu linzami da kuma kananan makaman, abinda ya saba wa yarjejeniyar UNSCR, ta 1701. Har ila yau, kasar ta Iran, ta bayar da ditaruwan miliyoyin dolar Amirka, domin taimaka wa fungiyar ta LH, da ma bai wa dakarunta horo, a wani sansani dake kasar ta Iran. An yi amfani da dakarun rundunar ta Hizballah, dake Lebanon, matuka, wajen yakkin na Kasar Syria, domin su taimaka wa gwamnatin Assad. A Kasar Bahrain kuma, kasar ta Iran, ta ci gaba da bayar da makamai, da tallafi, da kuma bayar da horo, ga fungiyoyin dakarun Shia, na cikin gida. A watan Maris na shekarar 2017, Gwamnatin Amirka, ta sanya sunan wadansu fungiyoyi, biyu, dake da alaka da Kungiyar al-Ashtar Brigades (AAB), dake Kasar Bahrain, wadda ta karbi kudafe da kuma taimako daga gwamnatin ta Kasar Iran, kamar yadda Babbar Dokar Sanya Sunayen ‘Yan Ta’adda, ta Duniya, mai Lamba 13224, ta haramta.

Kasar Iran ta ci gaba da bayar da makamai, da bayar da horo, da kudafe ga fungiyoyin Hamas, da sauran fungiyoyin ta’addanci dake yankin Falasfinu, ciki har da fungiyar Palestine Islamic Jihad, da rundunar fungiyar Popular Front for the Liberation of Palestine-General. Wadannan fungiyoyin ta’addancin, suna bayan munanan hare-haren da suka samo asali daga yankunan Gaza da na West Bank, ciki har da hare-haren da aka kai wa farar hular Kasar Israel, da kuma rundunonin tsaron Kasar Masar, dake kan tuddan Sinai.

Gwamnatin Kasar Iran, ta dage kan bunkasa wannan shirin, na kai hare-hare, ta yanar-gizo, ta kuma bayar da tallafin kai irin wadannan hare-haren, na yanar-gizo, kan gwamnatoci da kamfanonin kasashen ketare.

Kasar Iran, ta kafe kan fin hukunta manyan wakilan fungiyar al-Qa'ida, (AQ), dake zaune a kasar ta Iran, kuma ta fekasa kasar fin bayar da wata masaniyar da za ta binciko wadannan wakilan, da ta tsare. Kasar Iran, ta bar masu gudanar da harkokin fungiyar ta AQ, da su yi amfani da bututun da ya ratsa kasar ta Iran, tun, akalla, shekarar 2009, abinda ya sanya fungiyar ta AQ, ta kwashe kudadenta, da kuma dakarunta, ya zuwa Kudancin Asia da Kasar Syria.

SUDAN

An sanya sunan Kasar Sudan, a cikin wadanda ke Tallafa wa Ta'addanci, a shekarar 1993, saboda goyon bayan da take yi wa fungiyoyin ta'addanci, ciki har da Kungiyar Abu Nidal, da ta Palestine Islamic Jihad, da ta Hamas, da kuma ta Hizballah, dake Kasar Lebanon. Amma, Kasar Sudan, na hada hannu da Kasar Amirka, kan yakar ta'addanci, duk da sanya sunanta da aka yi, a matsayin mai Tallafa wa Ta'addanci. Gwamnatin Kasar Sudan, na ci gaba da Kalubalantar ta'addanci, a yankunan abokantan, ciki har da gudanar da sintirin yakar ta'addancin, a inda Kasar Amirka ke da wata sha'awa, da jama'a, a kasar ta Sudan. Shirin warware "mummunan ra'ayi," na kasar ta Sudan, na mayar da hankali ne, kan sake hade kawuna da kuma karkato da ra'ayoyin wadanda suka yi watsi da rundunonin 'yan ta'addan kasashen waje, da kuma wadanda suka daura aure da akidodin 'yan ta'adda.

A watan Yunin shekarar 2010, an daure wadansu 'yan kasar Sudan, su hudu, a ranar 1, ga watan Janairun shekarar 2008, saboda sun kashe ma'aikata, biyu na Ofishin Jakadancin Kasar Amirka, kuma suka tsere daga Babban Gidan Yarin dake Birnin Khartoum. A wannan watan kuma, hukumomin kasar ta Sudan, suka sake cafke daya daga cikin wadanda suka tseren; har yanzu, wannan mutumin, yana nan tare, domin daurin rai-da-rai da aka yi ma sa. An kuma bindige biyu daga cikin wadanda suka tseren, a shekarun 2011 da 2015, yayinda suke yi wa rundunonin ta'addanci yaki, a wajen kasar ta Sudan. A watan Nuwambar shekarar 2017, an kashe na karshen da ya tsere, a Kasar Somalia, lokacin wani luguden boma-boman da aka yi wa wata fungiya, 'yar-koren fungiyar ISIS, ta sama.

A watan Fabrairun shekarar 2017, wata fungiyar da ba san ta ba, mai yiwuwa, 'yar dagaji, ta fasa wani bom, a wani gini, dake unguwar Arkawit, ta Birnin Khartoum, wanda ya yi barna. Jami'an Kasar Sudan sun bayar da rahoton cewa, sun kama 'yan kasashen waje, da dama, sun kuma kwace nakiyoyi, da makamai, da kuma takardun fasfot, bayan da suka kai wani harin bayan tashin nakiyar, a gidan. Ba a kuma sake jin wani harin ta'addanci ba, tun wannan lokacin na shekarar 2017.

A ranar 6, ga watan Oktobar shekarar 2017, Kasar Amirka, ta kwance takunkumi, kan wadansu harkokin tattalin arziki, kan kasar ta Sudan, saboda irin ci gabon da gwamnati ta samu, dangane da Tsari na Biyar na Gudanar da Bincike, wanda ya hada da gudanar da duk wani hadin gwiwar Kasar Sudan da Amirka, wajen yakar ta'addanci. Tsarin, ya yi kira ga Kasar ta Sudan, da ta inganta dukan kokarinta, na yakar ta'addanci, ta hanyar bunkasa hadin gwiwar hukumomi, da kuma hadin kan kasashen duniya. A wani bangare na dabaron yakar ta'addancin, sojojin kasar ta Sudan, na sintirin kan iyakarsu da Kasar Libya, domin dakushe duk wata zirgar-zirgar wadanda ake tuhuma da ta'addanci, a fadin yankin, da kuma rigakafin fasa-kwaurin makamai, da wadansu miyagun harkoki. Fadin kasar ta Sudan, da kuma tsufan na'urorin fasahar gwamnati, da ma takaita bayar da visa, su suka haddasa dukan wadannan kalubalen, game da harkokin tsaron kan iyaka.

SYRIA

Kasar Syria, wadda aka sanya sunanta, a cikin Masu Tallafa Wa Ta'addanci, a shekarar 1979, na ci gaba da gudanar da harkokin siyasarta, da na soja, wajen tallafa wa fungiyoyin ta'addanci, da dama. Gwamnatin, na ci gaba da bayar da makamai, da kuma tallafin harkokin siyasa, ga fungiyar Lebanese Hizballah (LH), da kuma ci gaba da barin kasar Iran, ta sake bayar da makamai ga fungiyar ta'addancin. Dangantakar gwamnatin Assad, da fungiyar ta LH, da kasar ta Iran, ta kara bunkasa, a shekarar 2017, lokacin da gwamnatin ta kara dogara kan dakarun waje, domin gwamnatin ta yaki makiyanta. Shugaba Bashar al-Assad, har yanzu, yana kare manufofin kasar ta Iran, yayinda yake nuna, karfinta, daidai da gwamnatin ta kasar Syria. Jawabai da sanarwar gwamnatin ta Syria, da ake fitarwa kwanan nan, kan kunshi jawabai game da bayar da goyon bayan fungiyoyin ta'addanci, musamman ta LH.

A cikin shekaru goma da suka wuce, take-taken gwamnatin Assad ga fungiyar al-Qa'ida da sauran kokarin fungiyoyin ta'addancin kasashen waje, a lokacin rikicin Kasar Iraq, wanda, daga bisani ya haifar da fungiyoyin na al-Qa'ida, da ISIS, da sauran rassan fungiyoyinsu dake cikin kasar ta Syria. Sanin yadda gwamnatin ta Kasar Syria, da kuma yadda ta ke taimaka wa fungiyoyin ta'addanci, na shekaru da dama, na dawowa Kasar ta Iraq, ta cikin kasar ta Syria, domin su yaki Sojojin Taron-dangi, ya fito fili. Wadannan fungiyoyin, na daga cikin kafofin ta'addancin dake tu'azzara wa jama'ar kasashen Syria da Iraq, a cikin shekarar 2017. Bugu da kari, fungiyoyin mabiya addinin Shia, da wadanda Kasar Amirka, ta sanya sunayensu, a cikin Kungiyoyin Ta'addancin Kasashen Waje, sun hade kai da Kasar Iran, da kuma ci gaba da tafiya zuwa kasar ta Syria, domin su yi wa gwamnatin Assad yaki.

Domin kuma tsara wata katafariyar dabara, a wannan shekarar, gwanatin ta Kasar Syria, kanta, a matsayin wadda ke shan wahalar ta'addanci, ta kassafa duk wani tawaye, a matsayin "ta'addanci." Daga Kasar Syria ne, fungiyar ta ISIS, ke tsara duk wani ta'addanci, zuwa waje. bugu da kari, gwamnatin ta Kasar Syria, ta sayi danyen mai, daga fungiyar ta ISIS, ta hannun dillalai, da dama, inda ta kara wa fungiyarta, ta ta'addanci kudaden shigowa.

Kasar ta Syria ta yi kunnen-kashi, kan abinda ya rataya a wuyanta, na Babban Taron Harkokin Miyagun Makamai, (CWC). Kasar Amirka, ta bincika cewa, kasar ta Syria ta na yi amfani da miyagun makamai, sau da dama, kan jama'ar kasar ta Syria, a wannan shekarar, tun daga lokacin Taron na shekarar 2013, kuma, ta saba wa duk wata yarjejeniyar da taron na CWC ya yanke. Akwai rahotanni, da dama, game da irin yadda gwamnatin ke yin amfani da miyagun makaman, a lokacin rikicin. A kuma ranar 4, ga watan Afrilun shekarar 2017, gwamnatin ta Kasar Syria, ta kai hari ga garin Khan Shaykhun, da makamin, inda ta kashe mutane kusan 100. Wani Hadfin Gwiwar Binciken Kungiyar, Kan Haramcin Yin Amfani da Miyagun Makaman, da kuma Majalisar Dinkin Duniya, ya danganta wadsansu hare-hare, hudu, da miyagun makaman, shekarun 2014, da 2015, da kuma 2017, ga gwamnatin ta Kasar Syria ta kai.

Sashe Na 3: Matsalolin Ta'addancin Yin Amfani da Miyagun Makamai (CBRN) A Duniya

DAGA OFISHIN YAKAR TA'ADDANCI DA MUNANAN RA'AYOYI

Rahoton Kasa Kan Ta'addanci Na Shekarar 2017

Rahoto

Har yanzu, yin amfani da miyagun makaman da suka shafi guba, ko kwayoyin cuta, ko nukiliya, da makamantansu, (CBRN), ko kayayyaki, ko kuma kwarewa, ba karamar barazanar ta'addanci ba ce, a shekarar 2017. Irin illar da fungiyar ISIS ke haddasawa, game da yin amfani da gubar farar wuta, a kasashen Iraq da Syria, a ciin shekaru uku, da suka wuce, ya nuna, a zahiri, an kama wani mummunan tafarki kan wannan barazanar. Niyyar ‘yan ta’adda, ta yina amfani ko inganta yin amfanin da wadannan kayayyakin gubar, bai kau ba. Kasar Amirka, na ci gaba da hada hannu, ka-in-da-na’in, domin wargazawa, da kuma hana fungiyar ta ISIS – da ma sauran ‘yan kanzagi – samun makamashin na CBRN.

Abokan hulda, da dama, na duniya, na bin hanyoyin kalubalantar duk wata barazana game da makamashin na CBRN, dake hannun ‘yan ta’adda, da sauran ‘yan kanzaginsu. Kasar Amirka, kan wadata duk wata dabara, da kuma taimakon kudafe, da ma bayar da horo, ga duk wata kawar kasa, da duk wata fungiyar dake duniya, yadda ya kamata, domin taimaka wa karfafa ma su cikakken karfin karewa da kuma samun duk wata fasaha da kwarewa, da kayayyakin da suka shafi makamashin na CBRN. Tsoma bakin kasar ta Amirka, da kuma irin gudunmawar da take bayarwa, ga wadannan fungiyoyi, na da muhimmancin gaske, wajen tabbatar da ganin ci gabon kare lafiya daga duk wata barazana ta makamashin na CBRN.

Tsaro Kan Makaman Nukiliya: Kasar Amirka, na ci gaba da inganta duk wani kuduri, na Tsare-tsaren Kula da Makaman Nukiliya, na Shekarar 2016, domin Majalisar Dinkin Duniya, (UN), da Hukumar Kula da Miyagun Makamai ta Duniya, (IAEA), da Rundunar ‘Yan Sandan Duniya, INTERPOL, da Tunanin Duniya, na Ya’kar Ta’addanci da Makamin Nukiliya, da kuwa Kawancen Duniya, Domin Ya’kar Yawitar Makaman, da kuma duk wani Makamin Kare-dangi. Har ila yau, Kasar Amirka, ta dage kan shiga fungiyoyi, da dama, na Jibintar Juna Game da Makaman Nukiliya, (NSGC), domin dore kulawa da kuma kokarin karin karfi, da dorewa, da kuma gina cikakken tsaron makaman nukiliya, a duniya. Kasar Amirka, na ci gaba da tallafa wa Sashen Tsaron Makaman Nukiliya, (DNS),

na Hukumar IAEA, wadda ke da hurumin karfafa tsaron makaman na nukiliya, a fadin duniya. Gaba daya, irin gudunmawar da Kasar Amirka ke bai wa Asusun Tsaron Makaman na Nukiliya, na Hukumar ta IAEA, a shekarar kudade ta 2017, ya cimma dolar Amirka miliyan 15, da dubu 25. Babbar manufar sashen na DNS, shine ta taimaka wa duk wata wakiliya, wajen rigakafi, da ganowa, da kuma mayar da martini, kan duk wata barazana ta ta'addancin da nukiliya. An kuma cimma wannan nasarar, ta hannun inganta jaroganci, kazalika da bayar da horo, da shawarwarin dabaru, da sake fasali, da sauran harkokin da suka jibinci shawarwari. Sashen kan kira wani taron shekarar da zai bai wa kasashe damar musayar kyawawan bayanai da kuma ayyuka, da ma darussan da aka koya, a fannonin tsaron makaman na nukiliya.

Hadin Gwiwar Kungiyar G-7 ta Duniya: An kaddamar da Hadin Gwiwar Duniya, Don Yakar Yawaitar Makamai da Kuma Sinadarin Makaman Kare-dangi, (GP), a wajen Babban Taron Kungiyar G8, na shekarar 2002, a garin Kananaskis, na Kasar Canada, domin hana 'yan ta'adda, ko kasashen dake taimaka ma su, samu, ko kuma bunkasa makaman na kare-dangi. A yau, hadin gwiwar na GP, ya fadada fiye da yadda fungiyar ta G8, ta faro shi, (wadda yanzu ta koma G-7), ya zuwa ta kasashe 30, da kuma Kungiyar Kasashen Turai, tare da Kasar Jordan, wadda kwanan nan ta zama wakiliya, a shekarar 2017. Har yanzu, hadin gwiwar na GP, wani muhimmin taro ne, na kasashen dake musayar bayanai, game da abinda za a bai wa fifiko, kan duk wani kwaikkwaran kokari, a duniya, da kuma gudanar da bayar da taimako, ga wadannan tsare-tsaren. A shekarar 2017, hadin gwiwar na GP, ya bayar da sanarwa, tare da taimakon Manufar Kariya ga Kiwon Lafiya, na Duniya, da ma Babban Taro Kan Kananan Halittu da Miyagun Makamai.

Yawaitar Tunanin Harkokin Tsaro (PSI): Shirin, na PSI, wanda aka kaddamar a shekarar 2003, ya kara wayar da kawuna, da kara wa duniya kwarin gwiwar magance duk wata kalubalen dake tattare da dakatar da fataucin Makaman Kare-dangi, WMD, da abubuwan da suka shafi makaman na WMD, da ma hanyoyin kai su. Har yanzu, shirin na PSI yana da muhimman kayayyakin aikin duk wani kokari, a duniya, na yakar safarar makaman na CBRN, ya zuwa wadansu kasashe, ko wuraren 'yan kanzaginu, dake yawaita su. Tun kuma lokacin da aka kaddamar da shirin, kasashe 105, sun amince da dukan Manyan Bayanan Horon Shirin na PSI, a inda kowace kasa kan dauki wani alkawari, na musamman, ko amincewa da hukumominsu na shari'a da duk wata dokar duniya, da ma sigoginta, domin tallafa wa kokarin rigakafin safarar makaman na WMD, da sinadaransu, da ma hanyoyin kai su zuwa wani wuri. A shekarar 2017, akwai yarjejeniyoyi, har 14, da aka zayyana, domin ingantawa da kuma tabbatar da Gagarumin Karfi da kuma

Gudanarwa, domin dankwafe yiwuwar fadawar makaman na WMD, zuwa hannun kasashen ‘yan ta’adda da ‘yan kanzaginsu, dake yawaita su.

Yarjejeniyar Kwamitin Tsaro na Majalisar Dinkin Duniya, ta 1540: A shekarar 2017, Kasar Amirka, ta durmuya ga karfafa aiwatar da yarjejeniyar, ta Kwamitin Tsaro, na Majalisar Dinkin Duniya, (UNSCR), ta 1540, a shekarar 2004, ta hannun wani Kawance da wakilan kasashen dake Majalisar Dinkin Duniya, da kuma fungiyoyin kasashe da yankuna. Kwamitin yarjejeniyar ta 1540, ya kasance wani muhimmin bangare na tsarin ayyukan kasashen duniya, domin kulawa da yawaiar makaman nukiliya, da masu guba, da ma hanyoyin kai zu zuwa ga ‘yan kanzagin, ‘yan ta’adda. Kungiyar Jihohin Kasar Amirka, ta yi amfani da kudaden da Kasar Amirka ta bayar gudunmawa, ga Asusun Amintattun Duniya da Harkokin Kwance Damarar Yankuna, domin hayar masu gudanar da yarjejeniyar ta Majalisar Dinkin Duniya, mai lamba 1540, da nufin inganta karin aiwatar da Yarjejeniyar, a Yankin Yamacin Duniya.

Tunanin Yaڭar Ta’addancin Makaman Nukiliya a Duniya, (GICNT): Tunanin na GICNT, wani hadin gwiwa ne, na kasashe 88, da kuma wadansu fungiyoyin ‘yan kallo, har biyar, dake sadaukar da kawunan karfafa gwiwar duniya, wajen rigakafi da ganowa, da kuma mayar da martanin duk wata hada-hadar makamin nukiliya. A shekarar 2017, hadin gwiwar kasashen ya gayyaci zayyana harkoki har tara, a karkashin tunanin na GICNT, fadin yankunan dake binciken kwakwaf da gano makaman, da ma shirin gaugawa da mayar da martini kan makaman na nukiliya. Wadannan ayyukan, na fadakarwa, kan duk wata barazanar ta’addanci, ta yi amfani da dukan sinadarin makaman na nukiliya, da masu guba, da ma bayar da dama ga kasashe, domin musayar bayanai, da kwarewa, da kuma kyawawan ayyukan sa-kai, da kuma wadanda ma ba tilas ba.

Kungiyar Dakushe Safarar Makaman Nukiliya (NTRG): Kungiyar ta NTRG, wani hadin gwiwa ne, na hukumomin Kasar Amirka, dake da dawainiyar gudanar da duk wani martanin da gwamnatin Amirka za ta kai, game da bukatun kasashen waje, domin taimaka wa duk wata haramtacciyar safarar makaman na nukiliya, da sauran sinadaran makamai masu guba, (R/N). gwamnatin Kasar Amirka ke shugabantar kungiyar ta NTRG, wadda ta funshi wakilai daga gwamnatin sashen rashin yawaitawa, da kuma bin dokoki, da ma kungiyoyin leken asiri.

Shirin Yaڭar Fasa-кwaурин Makaman Nukiliya (CNSP): Shirin na CNSP, na himmatuwa kan harkokin tsaron Amirka, ta hanyar bunkasa karfin yin rigakafin kasashen duniya, da ganowa, da kuma mayar da martanin dakushe samu da yin amfani da makaman na nukiliya, da sauran sinadarai masu guba, (R/N), a hannun

‘yan ta’adda. Gwamnatin Kasar Amirka, tare da taimako daga sauran abokanta, sun gudanar da wadansu kwararan harkokin da diflomasiyya, domin gano kafofin da ake samun sinadaran masu guba, da karfafa dangantakar kasashen dake aiwatar da dokokin da suka haramta yin fasa-kwaurin sinadaran na R/N, da bayar da horo, ga masu gabatar da kararrakin tallafa wa gurfanar da masu A-kwaurin sinadaran na R/N, da kakkafa wuraren bincikar makaman na nukiliya, da kuma karfafa hadin gwiwar hukumomin gudanar da mayar da martanin duk wani fasa-kwaurin sinadaran na R/N. A shekarar 2017, gwamnatin Amirka, ta yi amfani da kudaden shirin na CNSP, domin gudanarwa da kuma bayar da taimako ga harkokin yakar fasa-kwaurin sinadaran na R/N, har 20, da kuma karfafa dangantakarta da manyan kasashe, da fungiyoyin duniya, dake bayar da gudunmawa, irin su rundunar INTERPOL, da hukumar IAEA, domin tallafa wa duk wani koñarinsu.

Shirin Kulawa da Sayowa da Tsaron Kan Iyakoki (EXBS): Shirin na EXBS, ya bayar da gudunmawa ga harkokin tsaron Kasar Amirka, ta hanyar taimaka wa kasashen kawaye, cimma bukatun duk wani alkawari, da alwash, a duniya, ciki har da wadanda suka danganci Yarjejeniya ta 1540, ta Kwamit in Tsaro na Majalisar Dinkin Duniya, da ma tsayawa kan duk wadansu sharudda, na kulawa da sayowa, da kuma ingantawa, ko karfafawa, da kuma tabbatar da kyautata bin dokokin da suka shafi tsaron kan iyakoki. A shekarar 2017, shirin na EXBS, ya bayar da kudaden harkoki fiye da 400, na kasashe fiye da 60, da bayar da horo ga jami’ai fiye da dubu biyu, da wadata kayayyakin aikin bincika da ganowa, na fiye da dolar Amirka miliyan hudu, da kuma zayyana ginshikan ayyukan da suka shafi harkokin tsaron kan iyakoki, masu yawa. Shirin na EXBS, ya fara gudanar da harkokin wayarwa, dake mayar da hankali ga muhimman manyan al’amurran tsaron fasa, irin su Hadin Gwiwar Kasashen Duniya, domin yakar fungiyar ISIS, da kuma wargaza duk wata fungiyar dake da dangantaka da makaman WMD, a kasashen Iran, da Jumhuriyar Demokradiyyar Jama’ar Kasar Korea.

Ganowa da Hana Fasa-kwaurin Makaman Nukiliya (NSDD): Shirin Kula da Gudanar da Tsaron Makaman Nukiliya, na Kasa, na Gwamnatin Kasar Amirka, da Ofishin Bincike da Hana Fasa-kwaurin Makaman Nukiliya, (NSDD), na hada hannu da sauran kasashe, domin kara wa junna karfin hanawa, da binciken duk wata haramtacciyar harkar makaman nukiliya da sinadarinta. Taimakon da shirin na NSDD ke bai wa ayyukan binciken makaman nukiliya, na sauran kasashe, ya hada da kakkafa duk wata fasahar da ta jibinci binciken gubar da za ta gitte zuwa ko’ina (kasa ne, ko ta sama, ko ta ruwa), ba tare da sanin hukuma ba, da ma cikin fasa. Shirin na NSDD na gudanar da dfaukacin ayyukanta, tare da dimbin hukumomin gwamnatin Kasar Amirka, kazalika da sauran hukumomin dake taimaka wa kula da harkokin makaman nukiliya, a duniya, irin su rundunar INTERPOL, da

Hukumar Kasashen Turai, da kuma hukumar IAEA. Akwai kuma karin bayani, game da shirin, nan [here](#).

Shirin Rage Yawan Barazana A Duniya (GTR): Ta hannun shirin na GTR, Ofishin Hadin Kan Rage Yawan Barazana, (CTR), na gwamnatin Amirka, ya hada hannun hana kasashe da fungiyoyin ‘yan ta’adda samu ko kuma yawaita karfin makaman WMD, da za su kai hari ya zuwa kasar ta Amirka. A shekarar 2017, tsare-tsaren shirin na CTR, game da tsaron makaman nukiliya, da masu guba, da na kanan halittu, ya aiwatar da wadansu ayyukan karin karfi, domin tabbatar da ganin abokan kasashen waje na maganin yawaita da kuma barazanar ‘yan ta’adda, da makaman na WMD, daga Gabas ta Tsakiya, da Afrika da Kudu da Kudu maso Yamacin Asia.

Domin kalubalantar fungiyar ISIS, shirin na CTR ya bayar da horo da samar da kayayyakin aikin yakar duk wani ta’addanci ga rundunar Kasar Iraq, tun kafin gudanar da ayyukan sojiji, a garuruwan Mosul, da Tal Afar, da kuma Hawija, da ma taimaka wa karbe makamai masu guba da kanan halittu, a sababbin yankunan da aka kwato. A Kasar Syria, shirin na CTR, ya tsara da kuma wadata yadda za a binciko miyagun makamai, da gudanar da gwaje-gwaje, da samar da kayayyakin garkuwa ga farar hular dake gudanar da ayyuka a kasar. Shirye-shiryen shirin na CTR, a shekarar 2017, sun kuma bayar da horo, ga abokanmu, na Kasar Libya, domin narkar da duk wani makami mai guba, da wadata horon kula da lafiya ga jama’ar Kasar Yemen, dangane da bincika duk wani raunin da aka samu, na gubar makamai, da kuma hanyoyin magance shi.

Domin kuma rigakafin duk wani hari da makaman masu guba, shirin na CTR, ya karbe duk wadansu miyagun sinadarai, a Kasar Yemen, inda ake matukar inganta tsaro, a kwararan dakinan binciken da aka kammala, a shekarar 2017. Har ila yau, shirin na CTR ya bayar da horo ga jami’an tsaro, domin gano duk wani take-taken barazana, da kuma hanzarta bincikowa da kuma mayar da martini ga duk wata barazanar yunkurin ta’addanci da guba.

Shirin Babban Taron Masaniyar Aiki da Makamai Masu Guba (BWC): Taron Kungiyar Kasashe, na watan Disambar shekarar 2017, na shirin na BWC, ya amince, a karshe, da wani sabon tafarki game da shirin gudanar da tarurrukan aiki, a shekarun 2018, zuwa 2020. Wannan sabon shirin aikin, ya kunshi masana, da dama, dake fungiya-fungiyar da za su sadu, a kowane shekara, domin fuskantar manhajoji, ciki har da aiwatarwa da bayar da hadin kan kasashen duniya. Kasar Amirka, za ta ci gaba da matsa lambar kara bayar da himmar samun duk wani muhimmin bayani game da hadin kan kasashen duniya dangane da shirin na BWC,

da kuma inganta shi, sai kuma matakán da gwamnatoci za su dauka, wajen aiwatar da abinda Babban Taron ya zartar. Kasar Amirká na bayar da shawarwari, masu yawa, kan fókarin: haramtawa da kuma binciken yin amfani da duk wani sinadari mai guba; da inganta dorewar aikin, da kuma himmar gudanar da ayyukan dakunan binciken dake tsare gubar kananan halittu; da wayar da kawunan kasashen duniya, kan bukatar da ta dace, da kuma daidaita duk wani hasashe, mai harshen damo game da binciken kimiyyar rayuwar dake da take-taken cutarwa; da ma ganowa da kuma magance kawo duk wani cikas ga gudanar da ayyuka da martanin kasashen duniya, a duk wani yunkurin kai harin ta'addanci da guda, ko kuma wata cutar da za ta barke, da ba san tushenta ba.

Kungiyar Haramta Makamai Masu Guba (OPCW): Domin kulawa da yawaitar irin yadda gwamnatoci da ‘yan kanzaginsu ke amfani da makamai masu guba, Babban Darektan Shirin OPCW, ya kafa wata fungiyar gudanar da ayyuka, kan ‘Yan Kanzagi, (SWG), domin kago tantaunawa, da kuma samar da wadsansu shawarwari, na musamman, da Kungiyoyin Ofisoshin Dabaru, da kuma Kasashe za su iya amfani da su, domin magance duk wata fálubale da ‘yan kanzagin, a yanzu. Babbar Majalisar shirin na OPCW, ta yanke shawara kan dímbin bayanan da aka tanada, a watan Oktobar shekarar 2017, kan “Kula da Duk Wata Barazanar da Yin Amfani da ‘Yan Kanzagi Za Su Yi Da Makamai Masu Guba.” Bugu da fári, Babban Darektan ya kafa wata Hukumar Bayar da Taimakon Ko-ta-Kwana, (RRAM), domin bayar da agaji ga gwamnatocin da yin amfani da makaman masu gubar gwamnatoci da ‘yan kanzaginsu ke haddaba.

Hukumar Tantance Gaskiya, ta Shirin OPCW, (FFM), na ci gaba da bincika duk wani amfanin da aka yi da makami mai guba, a Kasar Syria. A shekarar 2017, hukumar JIM, ta samu gwamnatin Kasar Syria da laifi, a ranar 4, ga watan Afrilun shekarar 2017, da kai hari da gubar sarin, a garin Khan Shaykhun, bayan hare-harem uku, da aka kai, da makamai masu guba, a kasar ta Syria. Dadfin dadawa, a ranakun 15, zuwa 16 ga watan Satumbar shekarar 2016, hukumar ta JIM, ta tabbatar da laifin yin amfani da gubar farar wuta, a garin Um Housh, kan fungiyar ISIS, bayan yin amfani da ita, a garin Marca, a shekarar 2015.

Sashen Na 4: Mafakar ‘Yan Ta’adda (Kari Kan Rahoto Na 7120)

DAGA OFISHIN YAKAR TA’ADDANCI DA MUNANAN RA’AYOYI

Rahoto Kan Ta’addanci A Shekarar 2017

Rahoto

Mafakar ‘Yan Ta’addan da ake nufi, a wannan rahoton, ta hada da dukan yankunan da babu hannun gwamnati, da wadanda ba a kula da su, sosai ba, ko wadanda ake tsangwama, inda ‘yan ta’adda za su iya baje kolinsu, da tsarawa da kuma tattara kudade, ko sadarwa, ko horar da kurata, ko zirga-zirga, da kuma gudanar da dukan abinda ya shafi tabarbarewar harkokin tsaro, saboda rashin isasshen karfin mulki, ko na siyasa, ko kuma duka.

As kamar yadda aka bayyana, a sashe na 2656f(d), na Kundi na 22, na Jaurancen Kasar Amirka, mai suna “daular ‘yan ta’adda” ko “daula” ya fice daga yankin duk wata kasa, wadda gwamnatinta ke kokarin mallakewa, a karkashin sashe na 4605(j)(1)(A), na Kundi na 50; da sashe na 2371(a), na Kundi na 22; ko sashe na 2780(d), na Kundi na 22 – na gwamnatin dake tallafa wa ta’addanci. Ana iya samun bayanai game da Jumhuriyar Demoradiyyar Jama’ar Kasar Korea, da Iran, da Sudan, da kuma Syria, a Sashe na 2, na Gwamnatin dake Tallafa wa Ta’addanci.

MAFAKAR ‘YAN TA’ADDA

AFRIKA

Somalia. A shekarar 2017, ‘yan ta’adda sun yi amfani da yankunan da babu hannun gwamnati, a dukan fadin kasar ta Somalia, a matsayin mafakar da suke tsarawa da gudanarwa, da kuma daidaita ayyukansu, ciki har da dimbin jefa bomabomai, a manyan birane. Jami’an kasar ta Somali, sun kasa aiwatar da duk wani gyaran da aka yi wa harkokin tsaro na kasa, da kuma zartar da dokar da za ta iya taimaka wa inganta karfin gwamnati, na kwatowa da kuma gudanar da harkokin mulki, a kowane rukuni. Duk da barin abkuwar wadannan manyan gibba, a dabarunta, na yakar ta’addanci, gwamnatin kasar ta Somalia, ta na nan, a matsayinta, na abokiya kuma mai babatun bayar da shawarwarin baka, kan kokarin Kasar Amirka, na yakar ta’addanci.

Duk da fuskantar matsin hare-hare da kuma ayyukan yakar ta'addanci, har yanzu, fungiyar al-Shabaab na rike da wuraren da suke samun mafaka, a dukan fadin kasar, a wadansu lokuttan ma, sukan same mamaye wadansu yankunan, bayan Rundunar Sojojin Tarayyar Afrika, dake Kasar Somalia, (AMISOM), ta gusa, domin karin karfi, a daukacin kudancin kasar ta Somalia, a shekarar 2017. Idan ban da wadansu hare-haren da baraden kasar ta Somalia da Kasar Amirka, ta horar, ta kuma ba su kayayyakin aiki, sojojin na Kasar Somalia, ba su da wani katabus, na kwatowa, da kuma sake mamaye garuruwan da fungiyar ta al-Shabaab ta mallake. Wannan gagarumin gibi ya bai wa fungiyar ta al-Shabaab damar ci gaba da musguna wa jama'ar wurin, da kuma tilasta ma su yin yaki, wadanda wadansun su ma kananan yara ne.

A arewacin kasar ta Somalia, dakarun dake da alaka da fungiyar ta ISIS, sun yi amfani da wadannan wuraren fakewar da suka kakkafa, a yankin Puntland, domin kai harin kunar bakin-wake, ga rundunar yanki, a watan Mayu, inda suka kashe sooji biyar, suka raunata da dama. A cikin watannin da suka biyo baya, fungiyar da kasa fadada yawanta, bisa ga irin yadda ake kai ma ta hare-hare, ta sama, da ma sauran harkokin yakar ta'addanci, a karshen shekarar 2017, kazalika da mummunar hamayyar da bangarorin fungiyar ta al-Shabaab, dake yankin ke nunawa. Don ma bayyana cewa ta kara karfi, tana kuma iya kai hari, a yankin na Puntland, fungiyar ta al-Shabaab, ta kai wani hari, kan sojojin garin Af Urur, dake yankin na Puntland, inda suka kashe sooji da farar hula fiye da 60.

Kamar yadda aka gani a bara, fungiyar ta al-Shabaab tana rike da mafi yawan yankunan da suke da mafaka, a Fadamar Kogin Jubba, wanda nan ne babban sansanin da suka tsarawa da kuma kai hare-hare, a daukacin kasar ta Somalia, da kuma arewacin Kasar Kenya. Kungiyar, na ci gaba da mamaye garuruwa, da dama, a dukan fadin yankin Jubaland, ciki har da garuruwan Jilib da Kunyo Barow, kazalika, da ma kara yawan ayyukanta, a yankin Gedo, wanda wani gibi ne, na ketara kan iyakar kasar Kenya da Somalia, da ma samun wuraren kai hari, a arewa maso gabashin Kasar Kenya. Har ila yau, fungiyar ta Al-Shabaab na amfani da wadannan wuraren fakewa, dake kasar ta Somalia, domin kururuta farfagandarta a arewacin Kasar Kenya, musamman, wajen bizne nakiyoyi da sauran boma-boman tarwatsa motocin sooji da farar hular Kasar Kenya. Gwamnatin Kasar Kenya, na kara tura jami'ai zuwa daukacin kan iyakokinta, ciki har da yankin dajin Boni, da aka fi sani da zama wani babban sansanin fungiyar ta al-Shabaab, amma, jami'an tsaro na ci gaba da fafitikar karbo kan iyakar, da kuma dakushe rikice-rikicen a lunguna, da dama, dake arewa maso gabashin kasar ta Kenya.

Har yanzu, kasar ta Somalia ta dogara ne, kan duk wani taimakon da za ta samu daga abokanta, na yankin, da kuma kasashen duniya, game da duk wani yunkurin da za ta yi, a fadin kasa, da dan kokarin da take yi, na tattaro hukumomi, domin dakushe zirga-zirgar ta'addanci, a dukan fadin kasar.

A cewar wata majiya, mai zaman kanta, da kuma fungiyoyin da ba na gwamnati ba, dake da hannu wajen tone nakiyoyi, a kasa, ba a cika tsoron cewa akwai makaman kare-dangi a kasar ta Somalia ba.

Yankin Tabkin Chad. A shekarar 2017, fungiyar Boko Haram, da 'yan kanzaginta, masu goyon bayan fungiyar ISIS, dake Yammacin Afrika, (ISIS-WA), sun ci gaba da samun mafaka, a wadansu sassa, na Arewacin Nijeriya, da kuma wani tsibiri, dake Tabkin Chad, da ma hana sake gudanar da harkokin gwamnati, da yi wa jama'a ayyuka, da kai kayayyakin agaji, a manyan yankunan dake Tabkin na Chad. Wadannan wuraren fakewa, sun yi matukar rage walwalar fungiyar ta Boko Haram, irin ta shekarun 2014 da 2015. Sooji, daga Nijeriya da Rundunar Hadin Gwiwar Kasashe, (Benin, da Cameroon, da Chad, da kuma Nijar), sun gudanar da wata rawar-dajin tarwatsa wadannan wuraren na mafaka, amma, ba su da karfi da kuma kayayyakin aikin da za su karbe kan iyakokin, su kuma gudanar da mulki, a yankunan da aka kwato. Kungiyoyin na Boko Haram, da kuma ISIS-WA, na ci gaba da kai hare-hare, bai-daya, kan sooji da farar hula, da jami'an gwamnati, ciki har da kunar bakin-waken boma-bomai, da tuko motocin dake dauke da nakiyoyi, da kai hare-hare, da satar mutane, da dai sauransu. A sakamakon haka, wannan rashin tsaron, ya zuwa karshen shekarar, ya sanya mutane, fiye da miliyan biyu, dake yankin na Tabkin Chad, suka yi kaura, yayinda miliyoyi ke neman agaji.

Babu wata gwamnatin dake yankin na Tabkin Chad, da aka san ta na goyon baya ko taimaka wa yawaita ko kuma fasa-kwaurin makaman kare-dangi, a dfaukacin yankin.

Hanyar Tsakiyar Sahara. A shekarar 2017, reshen fungiyar al-Qa'ida, dake Yankin Maghreb, a sansanonin rundunonin al-Murabitoun, da Ansar al-Dine, da kuma Kungiyar 'Yan Tawayen Macina, sun hade, domin kafa Kungiyar Jama'at Nusrat al-Islam wal-Muslimin (JNIM). Kungiyar ta JNIM, tare da sauran fungiyoyi, irin su Kungiyar Hadin Kai da Gudanar da Jihadi, ta Yammacin Afrika, (Movement for Unity and Jihad in West Africa), da ta Ansural Islam, da kuma fungiyar ta ISIS, dake Babban Yankin Sahara, na ci gaba da kai hare-hare, iri daya, hanyoyin yankunan na Sahara. Wadannan fungiyoyin ta'addancin, sun samu damar tauye walwala, a arewaci da kuma tsakiyar Kasar Mali, da ma yankunan kan iyakokin kasashen Nijar da Burkina Faso.

A sakamakon tarwatsawa, da kuma dakushewar da hadin gwiwar sojojin Afrika da Faransa suka yi wa fungiyoyin ta'addancin, a shekarar 2013, sai da 'yan ta'addar suka share shekara, guda, wajen sake tattaruwa da fara farfagandar yakin-baka, da ya funshi kananan hare-hare, da harar farar hula, da yin amfani da nakiyoyi, da boma-bomai, da kuma 'yan kunar bakin-wake.

Wadannan fungiyoyi ba su kuma iya gudanar da wani babbani hari, irin wanda suka rika kaiwa, a shekarar 2012, amma, a shekarar 2017, wadannan fungiyoyin, sun fuskanci gagarumar kalubalen harkokin tsaro, a yankin Sahel.

Ba san wata gwamnati da taimakawa ko gudanar da yawaita ko fasa-kwaurin makaman kare-dangi, a daukacin yankin ba, kodayake, har yanzu yankin na iya kasancewa wurin da za a iya yin fasa-kaurin makamai, da harsasai, wanda ke iya dagula duk wadsansu harkokin tsaro.

KUDU MASO GABASHIN ASIA

Gabar Tekun Sulu/Sulawesi. Bisa ga irin fadin wannan yankin, yawan tsibiranta, da kuma zirga-zirgar jiragen ruwa, a Tekun ta Sulawesi, da Lungun Tekun Sulu, sun kasance mawuyacin wurin da za a tabbatar da cikakkun harkokin tsaro. A bisa al'ada, fungiyoyin dake fasa-kwaurin da fashin kan ruwa, kan taimaka wa fungiyoyin 'yan ta'adda, ciki har da zirga-zirgar jama'a, da kayayyaki, da kuma kudade. Satar mutane, domin samun diyya, na ci gaba da zama barazana, da kuma hanyar samun kudsaden 'yan ta'addan dake zaune, a kudancin Kasar Philippines.

A kasashen Indonesia, da Malaysia, da ma Philippines, an bullo da wani sabon yunkuri, na rarraba yankunan kan iyakokinsu, na ruwa. A shekarar 2016, kasashen, uku, suka sanya hannu kan wata yarjejeniyar hada hannun gudanar da sintirin ruwa da kuma sama, da musayar bayanai, da kuma daidaita duk wadsansu harkokin gudanarwa, kan "fafarar" masu aikata laifuka, da 'yan ta'addan dake kai hare-hare. Yarjejeniyar ta fara aiki ne, a watan Yunin shekarar 2017, kasashen na Philippines, da Indonesia, da kuma Malaysia, sun fara wani sintirin hadin gwiwar magance fashi, a ruwa, da ta'addanci, a kuma fataucin miyagun kwayoyi.

Kudu maso gabashin Asia, ya zama wani dandali, a duniya, na harkar kasuwanci, wanda mafi yawan zirga-zirgar kayayyakin da jiragen ruwa, na duniya, ke gudana. Rashin karfin siyasa, da cikakkardoka, da sharudsan gudanar da ayyuka, da ma raunin dabaran kula da harkokin kasuwanci, da rashin tilasta yin aiki da doka, da karfin tsaro, da kuma kunnowa, da sake bullar cututtuka, masu yaduwa, da jabun karfin kimiyyar nazarin kanan halittu, da mayar da kudu maso gabashin na Asia, wani yanki da ake da damuwar yawaita da hada-hadar makaman kare-dangi.

Kasashen Malaysia, da Philippines, da ma Singapore ne, kasashe, kadai, dake yankin, dake da dabarun dokokin gudanar da harkokin ciniki, da kuma kasancewa kasashen dake fadin kudu maso gabashin Asia, dakefafitikar kula da musayar kayayyaki, kazalika da yin amfani da kayayyakin, ko “samun galabar,” duk wata dama. Taimaka wa kasashen dake yankin, wajen inganta kwararan dokokin da za su yi daidai da matsayin kasashen duniya, da ma taimaka wa bunkasa su, da kula da duk wata hanyar dakushe yin asara, na daga cikin manyan manufofin Shirin Kula da Sayar da Kayayyaki ga Kasashen Waje, da kuma Kula da Tsaron Kan Iyakoki, na gwamnatin Kasar Amirkha.

Kudancin Kasar Philippines. Daga watan Mayu, zuwa watan Nuwambar shekarar 2017, kungiyoyin ta’adda sun sha alwashin goya wa fungiyar ISIS baya – cikin har da bangaren Abu Sayyaf, da ta Maute, da dai sauransu – wadanda suka mamaye Birnin Marawi. Lokacin da suka fara wannan manayar, Shugaba Duterte ya kafa dokar-ta-baci a dukan yankin na Mindanao – kusan kashi daya cikin uku, na dsaukacin fadin kasar – ita kuma Majalisar Kasa ta bayar da karin wa’adi, kan dokar, ya zuwa karshen shekarar 2018. A karshe, jami’an tsaro, sun rakade birnin, suka kuma kawar da duk wani shugabancin ‘yan ta’adda, amma, mutane, da dama, sun salwanta, a lokacin bata-kashin.

Da yake gwamnatin kasar ta Philippine ta na da zuciyar aiwatar da duk wani matakinkin da harkokin tsaro suka dsauka kan barazanar ‘yan ta’addar, kuma ta dage kan hada hannu da Kasar Amirkha, da kuma sauran kasashe, kara samun karfin yin hakan, sai ta murtuke wajen aiwatar da dsaukacin wani abinda gwamnati ta tsara, na fuskantar rigakafin ta’addancin. Kungiyoyin ‘yan ta’adda, na kan bakansu, na gudanar da harkokin a kudancin kasar ta Philippines, wanda ya nuna wata alama ta dadaddar kalubalen da ake yi wa shugabanci, a yankunan dake wajen Birnin Manila, da kuma kafa wata zaunnanner harkar tsaro, a yankin dake da aka sani da wadansu tsayayyun ‘yan tawaye, da zabagen talauci, da kuma bambance-bambancen addini.

GABAS TA TSAKIYA DA AREWACIN AFRIKA

Masar. Yankunan Kasar Masar, dake kan tuddan Sinai, sun kasance mafakar kungiyoyin ‘yan ta’adda, a shekarar 2017, musamman ma fungiyar ISIS, dake Lardin na Tuddan Sinai, (ISIS-SP). A dsaukacin shekarar, fungiyar ta ISIS-SP, ta fake da rashin kasancewar harkokin mulki, a mafakar, ta rika gudanarwa da aiwatar da tsare-tsaren hare-harenta, kan farar hula da sojojin dake yankunan na Sinai, da kuma cikin kasar ta Masar. A watan Nuwwamba, fungiyar ta ISIS-SP, ta kai hari kan Masallacin Al-Rawad, dake arewacin Tuddan Sinai, inda suka kashe

mutane 311. A watan Disamba, ta yi kokarin kashe Ministan Cikin Gidan kasar ta Masar, a babban Filin Jirgin Saman El Arish.

A wajen mayar da martanin wadannan hare-haren, sojojin kasar ta Masar, suka fara manya-manyen tsare-tsaren kai gagarumin hari kan fungiyar ta ISIS-SP, wadanda suka fara da jibge sooji, da kayayyakin ya fi a Tuddan na Sinai.

Kasar Amirkta tallafa wa kokarin na Kasar Masar, wajen yakar fungiyar ta ISIS-SP, da ma sauran fungiyoyin ta'addancin dake kasar ta Masar, inda ta wadata ta da jirage masu saukar ungu, samfurin AH-64 "Apache", motoci, masu sulke, dake jure wa tashin nakiyoyi, da ba su horon binciko duk wata nakiyar da aka binne, da na'urorin sunsuno ta'adi, na tafi-da-gidanka, da kuma horo kan tsare-tsaren tsaron kan iyakoki. Kasar Amirkta, kan kira sojojin domin tantauna, akai-akai, game da irin yadda za su taimaka wa kasar ta Masar, wajen kawar da fungiyar ta ISIS-SP, da sauran fungiyoyin ta'addanci, na Kasar Masar. Kasar Amirkta, ta damu, game da irin yadda harkokin tsaro ke tabarbarewa, da kuma irin illar dake akwai, kan Rundunar Sojojin Hadin Kai, da ma Masu Kula da Al'amurra, dake tuddan na Sinai.

Ta kuma hannun Hukumar Kula da Sayo Kayayyaki da Kasashen Ketare, da Al'amurran Tsarin Tsaron Kan Iyakoki, ta Gwamnatin Kasar Amirkta, kasar ta Amirkta, tare da gwamnatin Kasar Masar, sun bunkasa harkokin tsaron kan iyakoki. Ta kuma bayar da wurin da sararin samaniya, da kuma hanyoyin ruwan teku, domin inganta tsaron kan iyakokin, da hari da kuma bayar da horon kula da duk wani hadari, ga Hukumar Kwastan ta Kasar Masa, da Ma'aikatar Tsaro, da Ma'aikatar Cikin Gida, da Ma'aikatar Sufuri, da kuma Ma'aikatar Harkokin Kasashen Waje. Bugu da kari, tun shekarar 2009, Asusun Dakushe Yaduwar da Kwance Damarar Makamai, na gwamnatin Kasar Amirkta, ke taimaka wa kasar ta Masar, da motocin binciko miyagun abubuwa, a jikin fasinjoji da kayayyaki, tare da karfin bincike motoci, kanana, da manya, dake bisa titi, domin gano makaman kare-dangi, da sinadaransu, da kuma sauran makamai, da wadansu haramtattun abubuwa.

Iraq. Bisa ga irin taimakon da wani Taron-dangin Kasashen Duniya 75, Don Wargaza fungiyar ISIS, ya sanya gwamnatin Kasar Iraq ta sake kwato sauran yankunan da fungiyar ta ISIS, ta mamaye, a shekarar 2017. Firayin Minista Abadi, ya tsayar da ranar 9, ga watan Disamba, domin ta zama ranar da aka kubuto da kasar ta Iraq, baki daya. Daga cikin wadanda suka ri ka yi wa fungiyar ta ISIS lugude, har da Rundunar Tsaron Kasar Iraq, (ISF), da ta kwato garuruwan Mosul, da Tall Afar, da Hawija, a karshe da kuma al-Qaim da Rawa, a cikin watan

Nuwamba. Lokacin da rundunar ta ISF, ta ƙwato yankin, fungiyar ta ISIS ta kashe dubban farar hular ƙasar ta Iraq, da tilasta wa mazauna wurin da su zamar ma ta garkuwa, domin ta gurgunta irin farmakin sararin samaniya da ake kai ma ta, ta rika harbe dukan wanda ya yi kokarin tserewa. Kungiyar ta ISIS ta kasance wata barazanar ta'addanci, a ƙasar ta Iraq, a shekarar 2017, kuma ta ci gaba da gudanar da funar baƙin-wake, da sari-ka-noke, da sauran salon kai hare-hare, a fadin ƙasar.

Kungiyar ta'addanci, mai suna Kata'ib Hizballah, ta ci gaba da kasancewa a cikin ƙasar ta Iraq.

Kungiyar ISIS, ta ci gaba da yin amfani da wannan yankin, dake ƙarkashinta, a shekarar 2017, domin samun hodar farar wuta, da kuma nakiyyoyin da ake yi, da gubar *chlorine*. Kasar Amirka, ta kasance a shirye, don hada hannu da abokanta, wajen wargaza ƙarfin wadannan miyagun makaman, kazalika da hana fungiyar ta ISIS, damar samun makamai masu guba, da na kananan halittu, da ma sinadar makaman na (CBRN), da kuma ƙwarewar kera su, ta hanyar matsa lamba, da karfafa kokarin gwamnatocin yankin, na su gano, da lalata, da ma mayar da martanin da ya kamata, kan duk wata hada-hadar sinadar makaman CBRN, da ake tuhuma.

A sakamakon yanayin harkokin tsaro, a ƙasar ta Iraq, dole, shirin Kula da Sayar da Kayayyaki ga Kasashen Ketare da Al'amurran da Suka Shafi Kan Iyakoki, ya ci wuyar aiwatar da duk wani yunkuri tun daga shekarar 2015, har ya zuwa ta 2017.

Har ila yau, ƙasashen Amirka, da kuma Iraq na ci gaba da hadin gwiwarsu, na yakar fasa-kwaurin makaman nukiliya, a ƙarkashin wani shiri, na Hadin Gwiwar Yakar Fasa-kwaurin duk wani Sinadarin Makaman Nukiliya da Guba, na shekarar 2014.

Lebanon. Har yanzu, Kasar Lebanon mafaka ce, ga wadansu fungiyoyin 'yan ta'addan dake yankunan da babu ƙanshin gwamnati da kuma wadanda fungiyar Hizballah ta mamaye. Kungiyar Hizballah ta yi amfani da wadannan yankunan, dake ƙarkashinta, wajen horar da ta'addanci, da tara kufade, da kuma samun magoya baya. Gwamnatin ƙasar ta Lebanon, ba ta dauki wani cikakken mataki ba, na kwance damarar fungiyar ta Hizballah, duk da yake fungiyar ta Hizballah ta mallaki makaman da suka saba wa Dokar UNSCR, mai lamba 1701. Gwamnatin ta kasa tsagaita kai gwauro da marin fungiyar ta Hizballah, a ƙasashen Iraq ko Syria, domin yakar samun goyon bayan gwamnatin Assad. Gwamnatin ta Kasar Lebanon, ba ta da wani cikakken iko, kan dukan yankunan dake ƙasar, ko kuma cikakken ikon kula da kan iyakokinta da ƙasashen na Syria da Israel. Kungiyar

Hizballah ke da ikon komai, a yankunan kasar, da kuma iko kan wadansu al'amurra, na harkokin tsaron kasar ta Lebanon.

Dukan yankuna da babu kanshin gwamnati, dake kan inda ba a killace ba, kan iyakar kasashen na Lebanon da Syria, sun kasance wata mafakar Rundunar al-Nusrah, ta Kungiyar ISIS, haka ma sauran fungiyoyin 'yan ta'adda, na Sunni, a shekara ta 2017, wadanda ke gudanar da harkokinsu, a kan tsaunuka, mafi yawan ma a inda babu mutane, inda gwamnatin ta takaita mayar da hankali. A karshen bazarar shekarar 2017, fungiyar ta Hizballah, ta kwashé rundunar ta al-Nusrah, daga kan iyakar ta kasashen Syria, da Lebanon. Da dai-dai, sai Rundunar Sojojin Kasar ta Lebanon, (LAF), ta rika kai manyan hare-haren korar dakarun na fungiyar ta ISIS, daga kasar ta Lebanon. Sauran fungiyoyin ta'addancin, ciki har da ta Hamas, da fungiyar kwatar 'yancin Falasdinu, da kuma manyan rundunoninta, na Asbat al-Ansar, da Fatah al-Islam, da Fatah al-Intifada, da Jund al-Sham, da Palestinian Islamic Jihad, da kuma ta Abdullah Azzam, wadanda suka ci gaba da gudanar da harkokinsu, a cikin kasar ta Lebanon, musamman, a sansanonin 'yan gudun hijirar jama'ar Falasdinu, 12, dake kasar ta Lebanon. Wadannan fungiyoyi sun yi amfani da sansanonin 'yan Falasdinu, a matsayin mafakar da suke ajiyar makamai, da kare masu aikata laifukan da ake nema, da ma shirye kai hare-hare.

Kasar Amirka na da kyakkyawar dangantaka da rundunar ta LAF, da kuma Rundunar Cikin Gida, (ISF), domin yakar duk wata barazanar ta'addanci, a kasar ta Lebanon, da kan iyakarta da Kasar Syria, ta hanyar wadata horon kalubalantar ta'addanci, da kayayyakin yaki, da kuma makamai.

Ba a Kasar Lebanon ake samar da sinadarin makaman na kare-dangi ba, (WMD), amma, ta na da wata budaddar kan iyaka, da ma rashin dabarun kula da harkokin kasuwancin da suka sanya aka mayar da kasar wani dandali, na yawaita safarar wadannan haramtattun kayayyaki, musamman saboda rikicin dake faruwa a Kasar Syria. Rundunar Harkokin Injiniya ta LAF, na hada hannu da hukumomin gwamnatin Kasar Amirka, domin ganowa da kuma hana yaduwa da kuma safarar makaman na WMD, a kan iyakar ta Kasar Syria.

Shirin Kula da Sayar da Kayayyaki ga Kasashen Ketare, da Kula da Harkokin Tsasron Kan Iyakoki, na Gwamnatin Kasar Amirka, (EXBS), ya wadata kayayyakin aikin horar da gano irin wadannan kayayyakin, da za a iya yin amfani da su, wajen kera makamai masu guba, da kuma na kananan halittu, da ma na nukiliya, da kuma ajiyar irin wadannan kayayyakin, domin kai su zuwa kasar ta Lebanon. Akwai kuma wani shirin, na horar da zare idanun yadda za a kiyaye

tsaron kan iyakoki, tare da hadin gwiwar Ma'aikatar Tsaro, da nufin karfafa rundunar ta LAF, da ma harkokin tsaro da kuma zuciyar aiwatar da aikin rundunar ta ISF. Bugu da kari, Ofishin Harkokin Makamashi da Bincikar Fasa-ƙwauri da Hana Amfani da Makaman Nukiliya, na gwamatdin Kasar Amirka, ya sanya kayayyakin aiki, da na binciken kayayyakin da ake dauka, domin gano duk wadansu kayayyakin dake da guba, a Tashar Jiragen Ruwan Birnin Beirut.

Libya. Fadin Kasar Libya, da kuma rashin harkokin gwamnati, a wadansu yankuna, ya sanya ta shiga wani hadarin kasancewa mafakar fungiyoyin ‘yan ta’adda, a shekarar 2017, ciki har da garuruwan Benghazi, da Darnah, da kuma saharar dake kudu da ma yamma. Hare-haren jiragen saman Kasar Amirka, tare da na rundunar GNA, sun samu nasara, matuka, ta kai hari kan sansanonin fungiyar ta ISIS, da kuma sauran kakkabin fungiyar ta ISIS, dake yankunan bakin ruwa, ko kuma wadansu wuraren. A saboda irin wahalar da ake da ita, ta kula da kudanci, musamman, da kuma kan iyakokin na sahara, rundunar ta GNA, ta kasa gano irin yadda dakarun ‘yan ta’addan waje, ke ta kwarara, a ciki da wajen yankin. Hatta bangarorin ‘yan adawa da kuma manyan ‘yan siyasar dake wajen rundunar ta GNA, ciki har da Majalisar Wakilai da kuma rundunar “Sojojin Kasar Libya,” ba su yi wani yunkuri ba, ko foƙarin gano wannan gittayyar ta dakarun ‘yan ta’adda.

Shirin Kula da Sayar da Kayayyaki ga Kasashen Ketare, da Kula da Harkokin Tsasron Kan Iyakoki, na Gwamnatin Kasar Amirka, (EXBS), na wadata bayar da horo ga jami'an ma'aikatun Tsaro, da Kwastan, da Cikin Gida, da ta Kasashen Waje, da Hukumar Filayen Jiragen Saman Kasar Libya, da jami'an Hukumar Leken Asirin Kasar Libya. Duk ana yi hakan ne, da nufin inganta gudunmawar da kasar ta Libya za ta bayar, wajen rigakafin yaduwar makaman na (WMD), da kuma karkatar da makamai da nakiyoyin da fungiyar ISIS da sauran fungiyoyin ‘yan ta’adda suka saba amfani da su. Tarihin makaman na WMD, a ƙasar, da dimbin yadda aka tara su, da ma ci gaba da karfafa karfin fungiyoyin soja, tare da ‘yancin goya wa duk wanda ake so baya, ya sanya aka dukufa kan bayar da fifiko, ga wadannan al’amurra. A shekarar 2017, an gudanar da wani shirin bayar da horon sanin injuna, ciki har da na harkokin tsaron filayen jiragen sama, da kuma na datse kayayyaki, da kuma karami da babban horon tsaron kan iyakoki, da horon ƙalubalanter da hana yaduwa da kuma bincike, da ma rubuta takardun jabu, kan duk wadansu kayayyakin da ake ƙera nakiyoyi da su. Wadannan ayyuka, sun taimaka wa hadin kan hukumomi, da kuma inganta hadin kan yankna da ƙasashen duniya, na yakar haramtacciyar safarar irin wadannan miyagun kayayyaki.

Yemen. Kasashen Saudi Arabia da Hadadsiyar Daular Larabawa, (UAE), a madadin Gwamnatin Jumhuriyar Kasar Yemen, na artabun sake mallakar yankin

da, a halin yanzu, ke hannun rundunonin fungiyoyin Houthi da al-Qa'ida, dake zirin Arabian Peninsula, (AQAP). Sashen arewa maso yammacin kasar, kazalika da wadansu sassa na bakin ruwan kudanci, sun fice daga hannun gwamnati, sun kuma fi karfin gwamnatin Kasar Yemen, kan hana 'yan ta'addar gudanar da harkokinsu, da samar da kudade, da kuma zirga-zirga. Kungiyoyin 'yan ta'addan na AQAP, da ma na fungiyar ISIS, dake Yemen, na ci gaba da amfana da wannan rikicin da ake yi, tare da fungiyar Houthis, wadda ta samu galabar tunzura su, daga cikin wadanda ke kyamar hadin kan na fungiyar Houthi, da ma yin amfani da gibin da aka samu, na harkokin tsaro, a manyan sassan kasar, da ya janyo karin goyon baya. A karkashin jagorancin Shugaba Hadi, gwamnatin Kasar Yemen, ta na bai wa Kasar Amirkha da Saudi, da ma kasar ta UAE goyon bayan yakar duk wani yunkuri, na 'yan ta'adda, bisa irin yadda dan karfin zai iya bayarwa. A shekarar 2017, ayyukan na yakar ta'addanci, musamman, a karkashin sojojin da Kasar ta UAE ke goya wa baya, ta kai hari kan mafakar fungiyar ta AQAP, domin share yankunan mulki na Abyan Shabwah da kuma Hadramawt.

Rikicin harkokin siyasa, a kasar Yemen na ci gaba da takura duk wani kokari, ko ma tilasta yin aiki da cikakkun dabarun kula da harkokin ciniki, da kwaradar makamai da harsasai, a yankin. Wannan al'amari ne, ya sanya kasar ta Yemen, ta zama wani wurin yada zangon hada-hadar lalata makamai. Amma, Shirin Kula da Sayar da Kayayyaki ga Kasashen Ketare, da Kula da Harkokin Tsasron Kan Iyakoki, na Gwamnatin Kasar Amirkha, (EXBS), ya wadata hukumomin na Kasar Yemen, da horon da za ta sake tsara kan iyakokin kasa, da na ruwa – tare da mayar da hankali kan yakar yaduwar makamai – ta hannun tsare-tsaren bayar da horo kan tsaron kan iyakokin, da aikin jami'an kwastan da kuma na dogarawan bakin ruw

KUDANCIN ASIA

Afghanistan. Kungiyoyin 'yan ta'adda da na 'yan tawaye, suna cin karensu, babu babbaka, a kan iyakokin kasashen Afghanistan da kuma Pakistan. Gwamnatin Hadin Kan Kasa, (GNU), na ta kokarin da za ta shawo kan wannan al'amari, inda mafi yawa, babu wadansu cibiyoyin gwamnatin kasa, dake wurin da ake da yawan jama'a. Mafi yawa, kasar ta Afghanistan, na bai wa Kasar Amirkha goyon bayan duk wani kokarin yakar ta'addanci, ciki har da shiga aikin hadin gwiwar yakar duk wani bore, a lardunan dake kan iyaka da kasar ta Pakistan.

Har yanzu ana juyayin, duk wata zirga-zirga da yaduwar makaman (WMD). A shekarar 2017, kasashen Amirkha da Afghanistan, sun hada hannun tabbatar da wani shiri, na taimaka wa kasar ta Afghanistan, domin inganta duk wani kokarin da take yi, na rigakafi, da ganowa, da kuma mayar da martini kan makaman

nukiliya da kuma fasa-kwaurin sinadaransu. Har ila yau, gwamnatocin na kasashen Afghanistan da Amirka, na ci gaba da hada hannun aiwatar da wata cikakkar dabarar kulawa da kuma karfafa harkokin tsaron kan iyakokin kasar ta Afghanistan.

Kasar Amirka na ci gaba da taimaka wa gwamnatin ta GNU, wajen samun karfin da za ta kwato duk wadsansu kayayyakin da ake kera miyagun makamai, da kuma sauran wuraren da ake ajiyarsu, a kasar ta Afghanistan, da inganta sanya idanun ganowa da kuma sani, da ma duk wani yunkuri kan makaman masu guba, da ma tara masana kimiyya da injiniyoyin kasar ta Afghanistan, dake da kwarewa ko masaniya kan makaman na WMD.

Pakistan. Kodayake Babban Shirin Kasar Pakistan ya yi kira da a “tabbatar da kada a sake barin duk wata fungiyar ‘yan ta’adda, da ta kasance, a kasar,’” fungiyoyin ‘yan ta’adda, da dama, dake wajen kasa, na mayar da hankali kan ci gaba da kai hare-hare, daga kasar ta Pakistani, a shekarar 2017. Kungiyoyin sun hada da na Haqqani, da Lashkar e-Tayyiba, da kuma na Jaish-e-Mohammad. Sojojin Kasar Pakistan na ci gaba da rushe mafakar ‘yan ta’adda, dake Lardunan Kabilun Tarayya, kodayake, irin hare-haren da suke kai wa, kan ‘yan ta’addar, bai yi bai-daya ba.

Kasar Pakistan ta dage kan ganin ta yaki safarar duk wani sinadarin da zai taimaka ga kera makaman na WMD, da ma hanyoyin kai su wadsansu wurare. Kasar Pakistan na daga cikin manya da kuma jagororin kiran Babban Taro Kan Makaman Nukiliya, da ma Tunanin Duniya, na Yakar Ta’addanci da Makaman Nukiliya, da kuma hadsa hannun karfafa dabarunta, na kula da harkokin ciniki, ciki har da sabunta jerin yadda za a kula da sayar da kayayyaki ga kasashen ketare. Shirin Kula da Sayar da Kayayyaki ga Kasashen Ketare, da Kula da Harkokin Tsasron Kan Iyakoki, na Gwamnatin Kasar Amirka, (EXBS), ya kara wa gwamnatin ta Kasar Pakistan kwarin gwiwar tilastawa, da kuma tsara harkokin bayar da horo ga jami’an Hukumar Kwastan ta kasar ta Pakistan, da na Dabaran Sayar da Kayayyaki ga Kasashen Ketare, bisa kan yadda za a rika gano kayayyakin da ake nema. Gano wadsannan kayayyakin, da kuma inganta bayar da horon zare idan, Ma’ikatar Makamashi ta Kasar Amirka ce, ke aiwatar da shi.

Har ila yau, shirin na EXBS, na bayar da kudaden wani hadin gwiwar yanki, ta hannun fungiyoyin abotar hana yaduwari makaman, da kuma wani shirin tarayyar kula da zirga-zirgar kan iyakokin kasashen Pakistan da Afghanistan, ta hannun Ofishin Kula da Miyagun Kwayoyi da Aikata Laifuka, na Majalisar Dinkin Duniya – da Shirin Hukumomin Kwastan na Duniya, kan Kula da Sandukai, (CCP). A

karkashin shirin na CCP, ana bayar da horon inganta dabarun sanya idanun jami'an sassan kulawa, na tashoshin jiragen ruwa, da kan iyakokin Jalalabad, da kuma taimaka wa duk wani bayanin dake tsakanin kasashen.

YAMMACIN DUNIYA

Colombia. Kwazazzabai, da Kungurmin daji, da ma rashin yawan jama'a, da tarihin raunin da gwamnati ke da shi, ke haifar da rashin tantance kan iyakokin kasashen Colombia, da Brazil, da Ecuador, da Peru, da ma Venezuela. A tarihance, wadannan al'amurran ke bai wa fungiyoyin 'yan ta'adda mafaka, musamman, Kungiyar Juyin Juya-Hali ta Sojojin Kasar Colombia (FARC), da Rundunar Sojan Fafitika ta Kasa, (ELN). Yarjejeniyar da aka sanya wa hannu, tsakanin gwamnatin kasar ta Colombia, da fungiyar FARC, a shekarar 2016, ta sanya an dan daidaita dangantaka, tare ma da fara harkokin siyasa. Bugu da kari, an samu tsaikon tantaunawar, tsakanin fungiyar ta ELN, a shekarar 2017, abinda ya haifar da dawowar fungiyoyin tashe-tashen hankula. Gwamnatin kasar ta Colombia, ta ja damara kan hana fungiyar ta ELN mafaka, da kuma dagula dukan kokarin samun kudaden da 'yan ta'addan ke yi, da ma faskanta duk wadansu dubarun kakkafa kayayyakin aiki. Dadin dadawa, kasar ta Colombia, na gudanar da ayyukan yakar duk wani kokarin fungiyar ta ELN, na kai hare-hare. Duk da wannan kokarin, fungiyar ta ELN, da duk wata haramtacciyar fungiyar 'yan tawaye, na ci gaba da yin amfani da tsarin tsaron kan iyakokin, da kuma wadannan tsauukan, da ma dajin, don gudanar da harkokinsu, da horarwa da kuma satar mutane, domin samun diyya, da kuma noma da safarar kayayyakin maye, da hakar ma'adinai, ba bisa ka'ida ba, da ma karbar "haraji" daga jama'ar wurin, da kuma gudanar da wadannan haramtattun harkoki.

Ingancin dangantaka, da makwabta, ta sanya Kasar Ecuador samun karin hadin kan al'amurran da suka shafi tilasta yin aiki da doka. Har ila yau, kasar ta Colombia, na ci gaba da bayar da goyon baya da kuma musayar bayanai da Hukumar Ayyukan Kan Iyakokin Kasar Panama. Bugu da kari, Kasar Brazil na ci gaba da aiwatar da shirinta, na Hadin Gwiwar Kula da Kan Iyakoki, a wani kokari, na kula da daukacin kan iyakar, da kuma game da ci gabon bayan da hadin kai, da gwamnatin Kasar Colombia, da magance samar da mafaka, a kan iyakokinsu. Kwanan nan, Shirin Sayar da Kayayyaki ga Kasashen Ketare, da Abubuwan da Suka Shafi Tsaron Kan Iyakoki, ya taimaka wa kasar ta Brazil, wajen inganta tsaron kan iyaka, domin hana kowace fungiyar da za ta nemi ta yi safarar miyagun makamai, masu kare-dangi, da ma duk wanda ke son ya yi hakan.

Venezuela. Rashin tsaron kan iyakar Kasar Venezuela da Kasar Colombia, ya sanya Sojojin Rundunar Kwatar ‘Yanci ta Kasa, da ma sauran haramtattun fungiyoyi ke amfani da yankinta, wajen haramtacciyar zirga-zirga.

YAKAR TA’ADDANCI KAN TATTALIN ARZIKI

A shekarar 2017, gwamnatin Kasar Amirkha, ta zayyana sunan Jumhuriyar Demokradifyar Jama’ar Kasar Korea, (DPRK), a cikin Kasashen dake Tallafa wa Ta’addanci, da ma wata sabuwar fungiyar, mai suna Kungiyar Ta’addancin Kasashen Ketare, (FTO), da yin gyara kan wadansu uku, dake taimaka wa fungiyar ta FTO. Bugu da kari, gwamnatin ta zayyana sunayen fungiyoyi, da mutane 30, a matsayin ‘Yan Ta’addan Duniya na Musamman, (SDGTs), a karkashin Dokar Shugaban Kasa, (E.O.), mai lamba 13224, da kuma gyaran da aka yi wa irin wannan dokar ta E.O., mai lamba 13224, da ta shafi masu taimakawa. Gwamnatin ta yi tir da fungiyoyin na FTO da SDGT, a matakint matsayi guda.

Har ila yau, Baitulmalin gwamantin, ta zayyana sunayen fungiyoyi, da wadansu mutane, a karkashin wata dokar ta E.O., mai lamba 13224. Akwai cikakken jerin sunayensu, a yanar-gizon gwamnati, mai suna: [Department of the Treasury’s Office of Foreign Assets Control](#).

Jerin Sunayen Gwamnatocin dake Tallafa wa Ta’addanci, a shekarar 2017:

- A ranar 20, ga watan Nuwamba, Shugaban Kasa, ya bayyana Sakataren Gwamnatin Amirkha ya zayyana Jumhuriyar Demokradifyar Jama’ar Korea, (DPRK), a matsayin gwamnatin dake tallafa wa ‘yan ta’adda, bisa ga kokarin kasar ke yi, na ci gaba da nanata bayar da tallafi, kan duk wani kokarin aikata ta’addanci, a duniya.

Kungiyoyin Ta’addanci a Kasashen Ketare da Kungiyoyin da Dokar Shugaban Kasa mai Lamba 13224 ta Zayyana Sunayensu a Shekarar 2017:

- A ranar 17, ga watan Agusta, Gwamnatin Amirkha, ta zayyana sunayen Hizbul Mujahideen (HM), a matsayin ‘yan ta’adda, a karkashin Doka mai Lamba E.O. 13224, da kuma matsayin mai taimakawa, FTO. (A duba Sashi na 5, na Kungiyoyin Ta’addancin Kasashen Ketare, domin karin bayani kan HM.)
- A ranar 23, ga watan Yuni, gwamnatin Amirkha, ta yi gyara kan doka mai lamba E.O. 13224, da ta FTO, inda ta tabbatar da zayyanar sunan Hizballah, a cikin masu taimaka wa fungiyoyi har da fungiyar Hizballah, ta Kasar

Lebanon, kazalika, Ma'aikatar Hulda da Kasashen Waje, da kuma Kungiyar Harkokin Tsaron Kasashen Waje, sun amince da cewa, ta na cikin manyan gaggan harkokin fungiyoyin ta'addanci. (A duba Sashi na 5, kan Kungiyoyin Ta'addancin Kasashen Ketare, domin karin bayani, game da Hizballah.)

- Har ila yau, a ranar 23, ga watan Yuni, gwamnatin Amirkha, ta yi gyara kan doka mai lamba E.O. 13224, da ta FTO, inda ta zayyana sunayen kungiyar al-Qa'ida, dake Zirin Larabawa, (AQAP), ta kuma kara da fungiyoyin 'Ya'Yan Abyan, da 'Ya'Yan Hadramawt, da kuma Majalisar Kasa ta Hadramawt, da dai sauransu. (A duba Sashi na 5, na Kungiyoyin Ta'addancin Kasashen Ketare, domin karin bayanai game da AQAP.)
- A ranar 2, ga watan Nuwamba, gwamnatin Amirkha, ta yi gyara kan doka mai lamba E.O. 13224, da ta FTO, inda ta zayyana sunan kungiyar Dakarun Abdallah Azzam, (AAB), ta kara da 'yan kanzaginta, ciki har da fungiyar Dakarun Marwan Hadid. Gwamnatin ta Amirkha, ta kammala cewa, har yanzu, wannan kungiyar ta na da hannu, kace-kace, da kuma gudanar da harkoki, a Kasar Syria, a karkashin sunan kungiyar Dakarun Marwan Hadid, wadda ke kai hare-haren hadin gwiwa, tare da fungiyoyin FTO, da na SDGT, bangaren Dakarun al-Nusrah, ta na kuma da sansanin horar da ta'addanci, a Kasar Syria. (A duba Sashi na 5, na Kungiyoyin Ta'addancin Kasashen Ketare, domin karin bayani kan AAB.)

Kungiyoyin da aka zayyana sunayensu a Dokar Shugaba mai lamba (E.O.) 13224, ta 2017:

- A ranar 10, ga watan Janairu, gwamnatin Amirkha, ta zayyana sunan Ibrahim al-Banna, wani babban wakili, na fungiyoyin FTO da SDGT, na fungiyar AQAP, wanda kuma shine babban shugaban harkokin tsaro, da jagorancin sooji, da harkokin tsaro, ga fungiyar AQAP. Ya kuma yi murna da irin hare-haren da aka kai, a ranar 9, ga watan Satumba, (9/11), a wata mujallar yanar-gizo, ya kuma yi barazanar kai hari kan jama'ar Kasar Amirkha, dake cikin gida da kuma waje.
- Har ila yau, a ranar ta 10, ga watan Janairu, gwamnatin Amirkha, ta zayyana sunan Hamza bin Laden, dan Usama bin Laden, kuma wakili, a fungiyoyin FTO, da SDGT, na fungiyar al-Qa'ida. Hamza bin Laden ya sha nanata yin kiran da a ci gaba da ta'addanci, a manyan biranen kasashen Turai, da kuma duk wata cibiyar Kasar Amirkha.
- A ranar 12, ga watan Janairu, gwamnatin Amirkha, ta zayyana sunayen Ali Damush da Mustafa Mugniyah, a matsayin wakilan fungiyar Hizballah, wadda ita ce uwargijin fungiyoyin FTO da SDGT, dake tallafa wa Kasar

Iran. Damush babban barde ne, a shugabancin fungiyar Hizballah, kuma yana taimaka wa babban shugabanta, Hassan Nasrallah. Damush ne ke jagoancin Sashen Hulda da Kasashen Ketare, na fungiyar Hizballah, wadda ke gudanar da daukar ‘yan ta’adda aiki, a dukan fadin duniya, a madadin fungiyar ta Hizballah, ciki har da samun bayanin sirri, da kuma daukar dakaru. Mughniyah shine kwamandan fungiyar Hizballah, wanda ya taba jagoancin ayyukan ta’addancin, fungiyar Hizballah, a Tuddan Golan, inda ya taimaka wajen tsara duk wadansu kayayyakin aikin fungiyoyin ta’addancin.

- Har ila yau, a ranar 12, ga watan Janairu, gwamnatin Amirka zayyana sunan Alexandra Amon Kotey, a cikin ‘yan ta’adda. Kotey na daya daga cikin wakilai, hudu, dake kisan gilla, a kurkukun fungiyar ta ISIS. Wannan mummunan kurkuku, da ake kira “The Beatles,” ne, ke da alhakin tsare mutane, da kuma fille kawunan kusan mutane 24, ciki har da turawa da dama. A matsayinsa na dogarin kurkukun, mai yiwuwa Kotey ya taba shiga cikin fungiyar dake wadannan kashe-kashe, ko kuma gallaza wata azaba, ta musamman, ciki har da ta sanya wa mutane wutar lantarki, da kuma zuba ruwa a fuska. Kotey ta taba zama mai daukar kuratan fungiyar ta ISIS, da kuma daukar jama’ar Kasar Ingila, (UK), da dama, aikin shiga fungiyar ta ta’addanci.
- A ranar 13, ga watan Janairu, gwamnatin Amirka, ta zayyana sunan wata fungiyar Kasar Indonesia, mai suna Jamaah Ansharut Daulah, (JAD), a matsayin ‘yar ta’adda. An kafa fungiyar ce, ta JAD, a shekarar 2015, kuma ta kunshi kusan fungiyoyin masu munanan ra’ayoyi, dozin biyu, na kasar ta Indonesia, dake goyon bayan fungiyar Abu Bakr al-Baghdadi, shugaban fungiyar ISIS, wata fungiyar da aka zayyana sunanta, a cikin FTO da SDGT. A watan Janairun shekarar 2016, an kashe mutane hudu, an jikkata 25, a wani harin Kunar bakin-wake da ake tuhumar fungiyar ta JAD, da wadansu ‘yan bindiga-dadi dake tsakiyar Birnin Jakarta.
- A ranar 29, ga watan Maris, gwamnatin Amirka, ta zayyana sunayen Ahmad Hasan Yusuf, da Alsayed Murtadha Majeed Ramadhan Alawi, a matsayin wakilan fungiyar ta’addancin nan mai suna al Ashtar Brigades, (AAB), wadda ke karbo kufade da kuma taimako daga gwamnatin Kasar Iran. Kungiyar ta AAB ce, ake dora wa alhakin hare-haren ta’addanci, da dama – wadanda wadansu an rasa rayuka – mafi yawa a kan ‘yan sanda, da jami’an tsaro, dake Kasar Bahrain. Yusuf dai babban jami’in wata fungiyar dake kasar ta Iran ne. Alawi kuma yana zaune ne, a Kasar Bahrain.
- A ranar 4, ga watan Afrilu, gwamnatin Amirka, ta zayyana sunan Shane Dominic Crawford, da Mark John Taylor, dukansu, wadanda ke da alaka da fungiyar ISIS. Crawford dan Kasar Trinidad da Tobago ne, kuma ana

tsammanin dan rundunar ta'addancin kasashen ketare ne, dake Kasar Syria, inda yake gudanar da harkokin ta'addanci, a madadin kungiyar ta ISIS, ciki har da kasancewa, mai yi wa kungiyar farfaganda da harshen Turanci. Taylor kuwa dan Kasar New Zealand ne, wanda ya fara yin yaki a Kasar Syria, tare da kungiyar ta ISIS, a shekarar 2014. Taylor ya yi amfani da shafukan sada zumunta, wajen taimaka wa kungiyar ta ISIS, ciki har da bayyana, a wata farfagandar bidiyo, ta kungiyar ta ISIS, a shekarar 2015, wadda ta tunzura hare-haren 'yan ta'adda, a kasashen Australia da New Zealand.

- A ranar 5, ga watan Afrilu, gwamnatin Amirkha, ta zayyana sunayen El Shafee Elsheikh, da Anjem Choudary, dukansu, magoya bayan kungiyar ta ISIS. An gano Elsheikh wakili ne, a kurukun kisan gillar kungiyar ta ISIS, wanda aka sani da sunan "The Beatles," wata kungiyar ta fille kawunan mutane kusan 24, da ta kame, kuma an ce ta yi faurin suna, wajen zuba wa mutane ruwa a fuska, da kwtanta yadda ake kisan, da kuma kyafewa. Choudary dan ta'addan Kasar Ingila nc, wanda ke da alaka da wadansu 'yan ta'addan da aka daure, da kuma wata hadadsiyar kungiyar 'yan ta'adda, dake Kasar Ingila. A watan na Satumbar shekarar 2014, 'yan sandan Birnin London sun cafke Choudary, saboda ifirarin bayar da goyon baya ga kungiyar ISIS, da kuma rike babban mušamin wuci-gadi, wajen daukar kuratan kungiyar ta ISIS.
- Har ila yau, a ranar ta 5, ta watan na Afrilu, gwamnatin Amirkha, ta zayyana sunan Sami Bouras, wani dan Kasar Sweden, amma, dan asalin Kasar Tunisia, wanda kuma wakili ne, a kungiyar AQ, kuma yana da hannu, a shirya hare-haren kunar bakin-wake.
- A ranar 12, ga watan Afrilu, gwamnatin Amirkha, ta zayyana sunan wani Abu Anas al-Ghandour, wanda kwamanda ne, a rukunin kungiyar FTO da SDGT, ta kungiyar Hamas. Al-Ghandour ya jagoranci rundunar dakaru, a yankin Gaza, kuma yana da hannu, a ta'addanci, da dama, ciki har da harein shekarar 2006, kan Sojojin Tsaron Kasar Israel, (IDF), da wata runduna dake mahadar kan iyakar Kerem Shalom. Harin, ya kashe sooji, biyu, na rundunar ta IDF, ta kuma raunata hudu, ya kuma jagoranci wata satar mutumin dake da takardar zama dan fasa biyu, watau Faransa da Israel, mai suna Kofur Gilad Shalit.
- A ranar 9, ga watan Afrilu, gwamnatin Amirkha, ta sanya sunayen Tarek Sakr da Farah Mohamed Shirdon, a matsayin 'yan ta'adda. An haifi Sakr ne, a Kasar Syria, amma dan asalin Kasar Canada ne, wanda ke kula da koyar da harbi daga sama, a kasar ta Syria, wanda yakan yi 'yan tafiye-tafiye zuwa Kasar Turkiyya, kuma yana da alaka da rundunar al-Nusrah, dake da alaka da kungiyar al-Qa'ida, ta Kasar Syria. Shirdon dan asalin Kasar Canada ne,

wanda ya je kasashen na Iraq da Syria, domin ya yi wa fungiyar ISIS ya'fi; kuma barde ne, na fungiyar ta ISIS, yana kuma daukar kurata, kuma yana da hannu ga bude asusun samar da kufade.

- A ranar 26, ga watan Afrilu, gwamnatin Amirka, ta zayyana sunan Mubarak Mohammed A Alotaibi, mazaunin Kasar Syria, wanda mukaddashin shugaban fungiyar ISIS ne, dake Kasar Saudi Arabia, a cikin sunayen 'yan ta'adda, wadda sunanta ya fito, a cikin rukunin SDGT, na reshen fungiyar ta ISIS.
- A ranar 26, ga watan Mayu, gwamnatin Amirka, ta zayyana sunan Muhammad al-Isawi, wani shugaban fungiyar ta ISIS, dake Lardin Tuddan Sinai, kuma wakilin rukunin fungiyoyin FTO da SDGT.
- Har ila yau, a ranar ta 26, ga watan na Mayu, gwamnatin Amirka ta zayyana sunan Hashem Safieddine, wani babban jami'in fungiyar Hizballah. Safieddine babban wakili ne, na majalisar zartaswar fungiyar Hizballah, wadda ke kula da harkokin siyasa, da tsare-tsare, da jin dadī, da kuma harkokin ilmin fungiyar ta Hizballah.
- A ranar 16, ga watan Yuni, gwamnatin Amirka ta zayyana sunan Marwan Ibrahim Hussayn Tah al-Azawi, wani shugaban fungiyar ISIS, dake Kasar Iraq, dake da alafka da bunkasa makamai masu guba, na fungiyar ta ISIS, da ake amfani da su, a yakin dake gudana, da jami'an tsaron Kasar Iraq. Sau da yawa, fungiyar ta ISIS ta yi amfani da makamai, masu dauke da garin farar wuta, domin kai hare-hare, a kasashen Syria da Iraq.
- Har ila yau, a ranar 16, ga watan Yuni, gwamnatin Amirka ta zayyana sunan Kungiyar Majelis Mujahidin Indonesia, (MMI), a cikin rukunin fungiyar SDGT. Kungiyar ta MMI, wata fungiyar ta'addanci ce, dake Kasar Indonesia, da Abu Bakar Bashir, shugaban rukunin fungiyar FTO da SDGT, na fungiyar Jemaah Islamiya, ya kafa, a shekara 2000. Kungiyar, ta gudanar da hare-hare, a kasar ta Indonesia. Ta kuma amsa laifinta, na harin na watan Mayun shekarar 2012, a wani bikin kaddamar da littafin wani mawallafin Kasar Canada, Irshad Manji; harin da ya jikkata wadsansu mutane uku.
- A ranar 16, ga watan Yuni, gwamnatin Amirka, ta zayyana sunayen Mohammad Shafi Armar, da Oussama Ahmad Atar, da kuma Mohammed Isa Yousif Saqar Al Binali, a matsayin 'yan ta'adda. Shafi Armar shugaba ne, kuma mai daukar kuratan fungiyar ISIS, a Kasar India. Yana kuma kakkafa tarin magoya bayan fungiyar ta ISIS, wadanda ke da hannu, a hare-haren ta'addanci, a fadin Kasar India, irin su tsara kai hari, da samar da makamai, da gano wuraren kafa sansanonin horar da 'yan ta'adda. Atar babban jami'i ne, a kokarin fungiyar ISIS, na gudanar da harkokin ta'addanci, a waje, kuma ya kafa wata hadaddiyar fungiyar dake kai hare-hare, a Turai, kuma yana kan gaba, a hare-haren da aka kai, a Birnin Paris, a

watan Nuwambar shekarar 2015, da kuma na watan Maris, a shekarar 2016, a Birnin Brussels. Wannan dan kasashen Belgian da Morocco ne, ke da alhakin daukar kurata, da bayar da horo, da kuma aikewa da, akalla, kadan daga cikin mutanensu, zuwa Birnin na Paris, domin kaddamar da hare-haren na watan Nuwambar shekarar 2015, inda aka kashe, aka kuma raunata daruruwan mutane, ciki har da jama'ar Kasar Amirka. Har ila yau, Al Binali, babban wakili ne, na fungiyar ISIS, wanda ya bar Kasar Bahrain, domin shiga fungiyar 'yan ta'adda, a shekarar 2014, kuma ya taba bayyana, a bidiyon farfagadar fungiyar ta ISIS, inda ake kirin jama'ar kasar ta Bahrain, musamman, jami'an tsaron kasar ta Bahrain, da su shiga fungiyar ISIS.

- A ranar 30, ga watan Yuni, gwamnatin Amirka, ta zayyana sunan Mohammad Yusuf Shah, wanda aka fi sani da sunan Syed Salahuddin, wanda kuma babban shugaba ne, a rukunin fungiyar FTO da SDGT, na fungiyar HM, wanda ya sha alwashin toshe duk wata kafar samar da daidaitawa, kan rikicin yankin Kashmir, ya kuma yi barazanar horar da 'yan Kashmiri, a harkar kunar bafin-wake, ya kuma sha alawashin zai mayar da fadamar yankin Kashmir "ta zama makabartar sojojin Kasar India," a shekarar 2016. A karkashin shugabancinsa, fungiyar ta HM, ta amsa laifin kai hare-hare, da dama.
- A ranar 26, ga watan Yuni, gwamnatin Amirka, ta yi gyaran zayyanar da ta yi wa fungiyar Yarmouk Martyrs Brigade, (YMB), ya zuwa wani rukuni, bisa ga canjin sunanta, na farko, da ta yi, zuwa Sojojin Khalid bin Al-Walid, ta kuma kara sababbin magoya baya. Kungyar ta YMB, reshe ne, na fungiyar ISIS, an kuma kafa ta ne, a shekarar 2012, kuma ita ce ta farko, da gwamnatin Amirka ta zayyana sunanta, a shekarar 2016. Kungiyar, ta kai hare-hare, a daukacin Kasar Syria. Kusan zayyanar da Kasar Amirka ta yi ma ta, fungiyar ta YMB, ta canja sunanta ne, zuwa Sojojin Khalid bin Al-Walid, bayan da ta yi hadaka, da wadansu fungiyoyin dake ta'asa, a kudancin Kasar Syria.
- A ranar 23, ga watan Agusta, gwamnatin Amirka, ta zayyana sunan wadansu shugabannin fungiyar ta ISIS, su biyu – Ahmad Alkhald da Abu Yahya al-Iraqi – a matsayin 'yan rukunin fungiyar SDGT. Alkhald mai hada wa fungiyar ISIS boma-bomai ne, wanda ke da alhakin mutuwar dīmbin farar hula, ciki har da jama'ar Amirka da Turai. Shine babban jami'in hada nakiyoyin ta'addancin da aka yi a watan Nuwambar shekarar 2015, na hare-haren Birninn Paris, da kuma na watan Maris, na shekarar 2016, da aka yi, a Birnin Brussels. Al-Iraqi is a senior ISIS figure who reports to ISIS leader Abu Bakr al-Baghdadi. Al-Iraqi ne ke kula da harkokin tsaron fungiyar ta ISIS, a kasashen Iraq da Syria, kuma an bayar da rahoton yana takā gagarumar rawa, a harkokin tsaron fungiyar al-Baghdadi.

- A ranar 20, ga watan Satumba, gwammnatin Amirka ta zayyana sunayen Tony-Lee Thulsie, da Brandon-Lee Thulsie, wadansu ‘yan tagwayen dake da alaka da fungiyar ta ISIS. A watan Yulin shekarar 2016, a lokacin da aka kama su, ‘yan tagwayen, sun yi ta shirya hare-hare kan Yahudawa, da cibiyoyi, da kuma ofisoshin jakadancin kasashen waje, ciki har da Ofishin Jakadancin Amirka, a Kasar Afrika ta Kudu. Dukansu, sun yi kokarin tafiya Kasar Syria, domin yi wa fungiyar ta ISIS yakki, da kuma daukar sauran wadanda za su shiga fungiyar ta’addancin.

HANYOYIN KOKARIN YAKAR TA’ADDANCI

A shekarar 2017, Kasar Amirka, ta ci gaba da hada hannu da sauran fungiyoyin duniya, domin karfafa yankuna da kuma kokarin yakar ta’addanci, ciki har da ingantawa da kuma bunkasa duk wata hanyar da kuma kara kwarin gwiwar gwamnatoci, domin aiwatar da su.

Abu mai muhimmanci shine yadda baki ya zama daya, wajen amincewa da Yarjejeniyar Kwamitin Tsaron Majalisar Dinkin Duniya, (UNSCR), ta 2396, a ranar 21, ga watan Disamba, wadda tilasta wa gwamnatoci, da su fara bunkasa da kuma yin amfani da wadansu kayayyakin aiki, na ganowa da kuma yakar duk wani dan ta’addar dake dawowa daga kasar waje, a karon farko, da kuma ‘yan ta’addan dake cikin gida. Kasar Amirka ta zayyana da kuma jagorancin wata tantaunawa, ta dokar Majalisar Dinkin Duniya, UNSCR, mai lamba 2396, wadda ta bukaci daukacin wakilan majalisar ta dinkin duniya, UN, da su yi amfani da duk wani Bayani game da Sunayen Fasinjoji, domin dakatar da ‘yan ta’adda daga tafiyartafiyar. Har ila yau, ta umurci wakilan na majalisar ta UN, da su tattara duk wadansu bayanai, da kuma sabunta duk wani jerin sunayen ‘yan ta’addan da aka sani, ko ake tuhuma. Yarjejeniyar mai lamba 2396, ta kuma yi kiran da a tsawwala kan harkokin tsaron zirga-zirgar jiragen sama, da yin kira ga wakilan na majalisar ta UN, da su rika musayar bayanan yakar ta’addanci, a cikin gida, da kuma tare da wadansu. Sauran misalan, na harkokin taron dangin kasar ta Amirka, sun hada da:

Taron Yaƙar Ta’addanci, (GCTF). Tun lokacin da aka kaddamar da taron, a watan Satumbar 2011, taron na GCTF, ya nemi goyon baya, kan dukan kokarin da kasa da yankuna ke yi, domin karfafa cibiyoyin farar hula da kuma yakar ta’addanci da kuma kalubalantar munanan ra’ayoyi. Wannan ya hada da goyon bayan ingantawa da kuma aiwatar da kasidun ayyukan taron na GCTF, irin su al’amurran da ba su game ayyuka masu kyau ba, da kuma shawarwarin da suka jibinci magance duk wani riƙaƙken mugun hali, ya zuwa ga tashin hankali, ciki har da bala’in dakarun ta’addancin kasashen waje, da yanke hukunci kan kananen yaran dake cikin yakaar

ta'addancin, da kuma kariya ga wuraren da bayin Allah ke zuwa, irin su manyan shaguna, da wuraren cin abinci, da otel-otel da sauran wurare, don magance hare-haren 'yan ta'adda. Taron na GCTF, ya kunshi Manyan Tsayayyun Kwamitoci da kuma na yankuna: kan Yakar Munanan Ra'ayoyi; da Hukuncin Aikata Laifi da Bin Dokoki; da Karin Karfin Gwiwa, a Yankin Gabashin Afrika; da kuma Dakarun Ta'addancin Kasashen Ketare. Kasashen Amirka da Masar, sun jagoranci Kamitin Harkokin Hukuncin Aikata Laifuka, da Bin Dokoki, har ya zuwa watan Satumbar shekarar 2017, lokacin da Kasashen Amirka da Jordan, suka karbi shugabancin Kwamitin Yakar 'Yan Ta'addan Kasashen Ketare.

Wannan babbani mayar da hankalin da aka yi, kan munanan ra'ayoyi, da kuma karfafa hukuncin aikata laifukan farar hula, ya sanya taron na GCTF, ya kuduri niyyar turmushe daukar kuratan ta'addanci, da kuma karuwa kasashen dake da karfin da za su yi maganin duk wata barazanar ta'addancin kan iyakokinsu da kuma yankuna. Majalisar Dinkin Duniya, (UN), babbar aminiyarmu ce, kuma ta na tsoma baki, a taron na GCTF, da harkokinsa. Taron na GCTF, ya kasance wani jigo na fadada aiwatar da dukan abinda duniya ta amincewa, game da Dabaran Yakar Ta'addanci, a Majalisar ta UN, da kuma Karin fasada al'amurra, domin tayawa da kuma Karin karfin duk wani kokarin da ake yi, na yakar ta'addanci, da fara wa da wadanda ake da su a majalisar ta UN. Taron na GCTF, ya kuma hada hannu da dimbin fungiyoyin yankuna, ciki har da Majalisar Kasashen Turai, da Kungiyar Harkokin Tsaro a Hadin Kan Kasashen Turai, da Kungiyar Afrika, da kuma Hukumar Bunkasa Hadin Gwiwar Gwamnatoci.

A shekarar 2017, taron na GCTF, ya kaddamar da wadansu sababbin manufofi:

- **Tunani Kan Magance Kalubalen Mayar da Iyalan Dakarun Ta'addancin Kasashen Ketare:** Kasar Amirka, tare da Kasar Netherlands, sun jagorancin wannan tunanin dake da manufofi biyu:
  1. Wayar da kan jama'a, da gano bukatu, da kuma d'aukaka masaniyar da kwarewar kyautata fahimtar da za ta tura da kuma janyo al'amurran iyalan rukunin fungiyoyin na FTFs, da kuma tattara dukan kayayyakin aikin fuskantar kalubalen maido da iyalan, wadanda, suka zurfafa cikin tashin hankali; da
  2. Inganta wani nau'in da duniya ta amince da shi, da kuma rashin hade kyawawan harkoki.
- **Tunanin Magance Kafa Ta'addanci a Cikin Gida:** A karkashin jagorancin Amirka da Kasar Morocco, tare da gudanarwar Cibiyar Harkokin Shari'a da Bin Dokoki, ta Duniya, wannan tunanin zai inganta sababbin kyawawan

harkoki, game da magance kalubalen da za ta kawar da ‘yan ta’addan cikin gida.

- **Dangantakar dake Tsakanin Kungiyar Aikata Laifuka, a Kasashe, da Tunanin Ta’addani:** Kasar Netherlands ke jagoantar wani tunani na tantauna dangantakar dake tsakanin ta’addanci, da kuma aikata laifuka, a kasashe. Tunanin zai hari wayar da kawunan jama’ar dake da dangantaka, da kuma fadafawa da hade kayayyakin aikin da ake da su, domin magance dukan abina ya taso, a yankuna dabam daban. Tunanin, zai inganta wani rukunin da duniya ta amince da shi, da kuma wanda bai hade kyawawan ayyuka ba.

A shekarar 2017, taron na GCTF, ya dan amince da wadansu kasidun aiki, har biyu, watau *Shawarar Antalya Kan Kare Wuraren da Jama'a Ke Zuwa, a Fannin Ya'kar Ta'addanci*, da kuma *Shawarwarin Biranen Zurich da London Kan Rigakafi da Ya'kar Munanan Ra'ayoyi da Ta'addanci*:

- **Shawarwarin Antalya Kan Kare Wuraren da Jama'a Ke Zuwa, a Fannin Ya'kar Ta'addanci:** Kasashen Amirka da Turkiyya, sun shugabanci *Kare Wuraren da Jama'a Ke Zuwa, a Fannin Tunanin Ta'addanci*, wanda ya gabatar da *Shawarwarin Antalya* domin Taron Ministoci ya amince da su, a taron na GCTF, na shekarar 2017. Shawarwarin, sun fasakar da kuma taimaka wa jagoarcin gwamnatoci, da kuma kamfanoni, wajen hada hannun inganta manufofi, da ayyuka, da kuma jaroganci, da ma shirye-shirye, da makamar bayar da kariya ga jama’arsu, daga hare-haren ta’addanci, a wuraren da jama'a ke zuwa, irin su manyan shaguna, da wuraren cin abinci, da otel-otel, da sauran wurare.
- **Shawarwarin Taron Biranen Zurich da London Kan Rigakafi da Kuma Ya'kar Munanan Ra'ayoyi da Ta'addanci:** Kasashen Switzerland da Ingila, sun shugabanci *Tunanin Yin Amfani da Dabaran Sadarwa da Shafukan Zumunta Wajen Rigakafi da Ya'kar Munanan Ra'ayoyi*, da ma gabatar da *Shawarwarin Taron Biranen Zurich da London*, domin amincewa da su, a Taron Ministocin Shirin GCTF, na shekarar 2017. Sakamakon kasidun, na wadannan kyawawan shawarwari na *Taron na Biranen Zurich da London*, sun kasu har zuwa gidaje uku: kulawa da daukacin kyawawan ayyukan rigakafi da kuma ya'kar munanan ra'ayoyi, da kuma gudanar da ta’addanci, a yanar-gizo; sai kyawawan ayyukan biyan bukatun abubuwan da aka zayyana; da kuma kyawawan ayyukan da suka shafi harkokin sadarwa.

A shekarar 2017, Taron na GCTF, ya kuma ci gaba da gudanar da aiki kan wadannan manufofi, uku, da aka gabatar, da farko:

- *Tunanin Kula da Tsawon Lokacin da Ra'ayoyi ke Munana*, ya zuwa *Aikin Gyaran Tashin Hankali*
- Dabarun Karin Karfin Kasashen Duniya, na Daidaita Yaƙar Ta'addanci da Munanan Tunani
- Tunanin Tsare Kan Iyakoki

Yadda Taron na GCTF Ya Kara wa Cibiyoyi Zimma: Wakilan Taron na GCTF, sun kirkiro, da kuma tallafa wa wadannan cibiyoyi uku, a matsayin wadansu dabarun taimaka wa karfin mayar da martanin dokokin aikata laifukan farar hula, ga ta'addanci, da yakar munanan ra'ayoyi.

Cibiyar Harkokin Shari'a da Dokoki ta Duniya, (IIJ). An kirkiro cibiyar ta IIJ ce, a watan Yunin shekarar 2014. Wani ofishi ne, don wadata duk wani horon da ya dace, dangane da harkokin shari'a, ga 'yan majalisu, da 'yan sanda, da masu gabatar da kararraki, da alƙalai, da masu hora kangararru, da ma sauran masu ruwa da tsaki ga harkokin shari'a, bisa ga irin yadda za a magance ta'addanci da abubuwan da suka shafi aikata laifuka. Bisa ga irin kudaden da ta ke samu, daga Kasar Amirka, a shekarar 2017, cibiyar ta IIJ, ta horar da jami'ai 749, a kan al'amurra da dama, irin su magance tsauraran ra'ayoyi, a gidajen kurkuku, da kara samun hadin kai kan harkokin binciken ta'addanci da gurfar da masu laifi, da inganta gudanar da shari'o'in laifukan ta'addanci, da sake ma su tunani, da kuma kubuto dakarun ta'addancin kasashen ketare, daga munanan tunaninsu, da ma kula da kanan yan da ake tuhma da laifukan ta'addanci.

Hidayah. A ranar 14, ga watan Disambar shekarar 2012, ministoci da manyan jami'ai, 30, daga wakilan shirin GCTF, sun kaddamar hukumar Hedayah, wata cibiya ta farko, game da yakar munanan ra'ayoyi, yadda ya kamata, a duniya, (CVE), dake da hedkwata, a Birnin Abu Dhabi, na Hadaddiyar Daular Larabawa. An umurci cibiyar ta Hedayah, da ta mayar da hankali kan wadansu manyan al'amurra uku: shirye-shiryen gina al'umma, da tantaunawa, da gudanar da harkokin sadarwa, da ma nazari da fashin baki. Ya zuwa karshen shekarar 2017, cibiyar ta Hedayah, ta shirya kwasoshin gina al'umma da bayar da kudaden yakar ta'addanci, ga al'ummar dake kula da al'umma, da harkokinsu, CVE, da ma ilmantarwa, da kuma ayyukan, na CVE, da kuma na sadarwa. Cibiyar ta Hedayah, ta shirya wadansu tarurrukan kara wa junna sani, na masana, kan sallamar fursunoni, a gidajen yari, da kuma ganin sun saje da al'umma, da kuma tallafa wa wadanda ta'addanci ya shafa, da aikin na CVE, da kuma ilmantarwa, da tabbatar da harkokin tsaro, da ci gaba, da kuma inganta duk wadansu dabarun shirin na CVE, a kasa da kuma yankuna.

Asusun Runguma da Rarrashin Al'ummar Duniya, (GCERF). A cikin watan Satumbar shekarar 2013, shirin na GCTF, ya yi kiran da a kafa asusun GCERF, ya zama asusu, na farko, (wanda ba wani), a duniya, domin karfafa rarrashin al'umma, dangane da munanan tunani. Asusun, GCERF, wanda yake a Birnin Geneva, na Kasar Switzerland, yana mayar da hankali ne, wajen rigakafi da kuma ya'kar munanan ra'ayoyi, ta hanyar kara wa kanana, kuma fungiyoyin al'ummar karkara, kwarin gwiwa. A shekarar 2017, asusun na GCERF, ya gudanar da aiki, a kasashen Bangladesh, da Kenya, da Kosovo, da Mali, da kuma Nijeriya. Kasashe 13 ne, tare da Kungiyar Kasashen Turai, suka bayar da gudunmawar fiye da dolar Amirka miliyan 50, ga asusun na GCERF.

Kungiyar ‘Yan Sanda, ta Duniya, (INTERPOL). Bisa ga aikinta, na kodayaushe, I-24/7, tare da duk wani tsarin harkar sadarwa, ta ‘yan sanda, a duniya, fungiyar ta INTERPOL, ta na amfani da tilasta yin aikin da dukan dokokin wakilan kasashe, wajen gudanar da bincikenta, da kuma tantance duk wadansu bayanai, da kuma tsarinta, na aikewa da sa'konni da kuma sanarwa. Kasar Amirka, na hada hannu da fungiyar ta INTERPOL, dake Babban Ofishin Tsakiyar Kasa, na Kasar Amirka, (USNCB), domin wadata kwararru da dabaru, ga duk wata wakiliyar kasa, don ta fasada dangantakar ayyukanta, na kodayaushe, I-24/7, daga babban ofishin na kasa, ta tasoshin sama da kasa, da kuma ruwa, domin kara ko'karinsu, na bincika da kuma dakatar da duk wata zirga-zirgar dakarun fungiyoyin ta'addancin kasashen ketare, da sauran masu aikata laifuka, a tsakanin kasashe.

Da take duba martabar wannan tunanin, da ma sauran ko'karin had'e duk wani gibin da ake samu, a kasashen, da dakarun fungiyoyin ta'addancin na kasashen ketare ke amfani da su, wajen shige da fice, a shekarar 2016, Kungiyar G-7, ta dage kan fasada wannan hadewar ayyukan, na kodayaushe, I-24/7, ya zuwa ga kasashe 60, nan da shekarar 2021. Tun kuma wannan lokacin, Kasar Amirka ke jibintar fungiyar ta INTERPOL, da ma ta USNCB, domin taimaka wa cika alwashin da fungiyar ta G-7, ta dauka, ta hanyar bayar da kufaden ayyukan fasada hadewar kasashe 10.

Kasar Amirka, na ci gaba da tallafa wa aikin Cibiyar Daidaita Yakar Ta'addancin Dakarun Kasashen Ketare, na fungiyar ta INTERPOL, wanda ke kula da tantance dukan bayanan dake da wata masaniyar da sauran bayanai suka tattara, game da dakarun ‘yan ta’addan kasashen ketare, (ta na’ura, ko takardun tafiye-tafiya, da sunaye, da sauransu). Irin wadannan bayanan, na da amfani, wajen tallafa wa tilasta yin aiki da doka, da ko'karin jami'an hukumomin dake kula da kan iyakoki, na ganowa da kuma dakatar da duk wani dan ta'addar da ake tuhuma, da tabbatar da ganin dukan bayanin da ake bukata, ya kai ga jami'in dake bakin aiki. Don

kuma tallafa wa wannan tunanin, kasar Amirka, na kuma bayar da kudaden masarufin taimaka wa aikin na fungiyar ta INTERPOL, wajen inganta aikinta, na tantancewa, domin ganin sauran bayanan, misali, suna yin daidai da juna, dangane da duk wani bayani kan dan ta'addan da takardun tafiye-tafiyensa suka bata, ko aka sacé, ko kuma binciko zanen yatsunsa, a kan nakiyoyi. Wannan ingancin, zai bunkasa da kuma hanzarta karfin binciken sauran kasashen wakilai.

Kungiyar Kasashen Turai, (EU). Yarjejeniyar Kasar Amirka da Kungiyar Kasashen Turai, ta shekarar 2010, kan Shirin Bin Diddikin Kudaden ‘Yan Ta’adda, ya ci gaba da taimaka wa fungiyar ta EU, da ma kasar ta Amirka, wajen musayar bayanan dake da dangantaka da bayanan sakonnin kudade, da nufin ganowa, da bin diddiki, da ma kalubalantar ‘yan ta’addan da ayyukansu.

A shekarar 2017, Majalisar Kungiyar EU, ta amince da wani sharadfi, na yin gyara ga zarwancen kan iyakar Schengen, domin karfafa bincike a kan iyakokin ketare, domin saba tushen bayanan da ake da su, da kuma wani umurni, kan yakar ta'addanci. Wadannan abubuwa, biyu, sun karfafa tsarin dokokin fungiyar ta EU, domin magance bala'in dakarun fungiyoyin ta'addancin kasashen ketare, da kuma rigakafin kai hare-haren ta'addanci. Haka hukumar ‘Yan sandan Turai, (Europol), na da jami'ai da kuma ma'aikata, a dukan wani sansanin faura zuwa kasashe, (a kasashen Italy da Greece), domin gudanar da aikin tsaro, a kan iyakokin, da kuma samun taimakon jami'an shige da fice, wajen tantance masu shigowa, ba kamar yadda bayanan, na hukumar Europol suka nuna ba. Bugu da kari, Hukumar EU, ta buga wani Kwak'waran Tsari, na tallafa wa bayar da kariya, ga wuraren da jama'a ke zuwa, da nufin bunkasa karfin wakilan kasashe, na karewa da kuma rage samar da barakar kai wa farar hula hari, kamar a manyan shaguna, da wuraren cin abinci, da otel-otel, da sauran wurare.

Har ila yau, fungiyar ta EU, na ci gaba da tilasta yin aiki da wadansu rundunonin soja, shida, da kuma inganta dokokin tsarin, a Arewacin Afrika, da kuma yankin Sahel, inda ta ke aiki, da jami'an yakar ta'addanci, da tsaron kan iyaka, da kuma daidaita, duk wani yunkuri, na kasar Amirka.

Kungiyar Harkokin Tsaro da Hadin Kai ta Kasashen Turai, (OSCE). A karkashin Ofishin Shugaban Kungiyar ta OSCE, dake Kasar Austria, fungiyar ta mayar da hankali, a shekarar 2017, kan samun goyon bayan cikakkár hanyar da za a magance duk kalubalen dake da dangantaka da ta'addanci, tare da lura da dakarun ta'addancin kasashen waye, da musayar bayanai, da kuma yakar duk wani mummunan ra'ayin da zai tayar da tarzoma. Babban taron fungiyar ta OSCE, na ranakun 23 zuwa 24, ga watan Mayu, kan yakar ta'addanci, a Birnin Vienna,

karkashin shugabancin Kasar Austria, ya mayar da hankali ga yakar munanan ra'ayoyi, da tunanin dake kai wa ga aikata ta'addanci. Taron, ciki har da tsoma bakuna, da kuma wadansu tsare-tsare, na gefe, kan yadda kasashen dake da wakilc, a fungiyar ta OSCE, ke fuskantar kalubalen dawowar dakarun ta'addanci, na kasashen ketare. Kungiyar ta OSCE, na ci gaba da magance ta'addanci, da kuma munanan ra'ayoyi, ciki har da wadanda aka yadawa, a yanar-gizo, domin ganin ana mutunta 'yancin bil adama, irin su 'yancin fadur albarkacin baki. A shekarar 2017, fungiyar ta OSCE, a bisa ga taimakon Kasar Amirka, ta gudanar da wani horo kan yakar samun kudaden 'yan ta'addan kasashen Tsakiyar Asia, da karfafa sassan shari'ar aikata laifuka, domin mayar da martini kan ta'addanci, a kasashen dake cikin fungiyar ta OSCE, kazalika da aiwatar da wani aiki, na musayar darussan da aka koya, daga (shirin da Amirka ke bayar da kudaden gudanarwa, na) Kyawawan Ayyukan Jagoranci Game da Kare Manyan Makamashin Makaman Nukiliya, daga Hare-haren 'Yan Ta'adda da Mayar da Hankali Kan Barazanar Dake Kunnowa daga Dandalin Yanar-gizo. Kasar Amirka, ta bunkasa wani dandali, da kuma tarurukan cimbin masu ruwa da tsaki, domin inganta hadin gwiwa da kuma yayata wadannan kyawawan ayyukan, a tsakanin shugabannin yankuna, da kasashe da kuma al'umma. Bugu da kari, kasar ta Amirka, na hada hannu da fungiyar ta OSCE, kan al'amurran ofis, da dama, domin gina wani hadin kan hukumomi, da kuma hadin kan da ya shafi dukan fungiyoyi.

Kungiyar Yarjejeniyar Arewacin Tekun Atlantic, (NATO). Duk wani wani kokari, na fungiyar ta NATO, yana mayar da da hankali ne kan inganta wayar da kai, game da duk wata barazana, da bunkasa karfin mayar da martini, da kuma inganta karfin mayar da martanin kasashe, da kuma bunkasa tsoma bakin kawancen dake tsakanin kasashe da fungiyoyi. Abokan fungiyar ta NATO, ta amince da Babban Shirin nan, na kara yawan irin rawar da fungiyar ta NATO ke takawa, wajen yakar ta'addanci, a Taron Manyan Shugabannin Kungiyar ta NATO, da aka yi, a cikin watan Mayun shekarar 2017. A wani bangare na wannan shirin, abokan sun yanke shawarar ya kamata fungiyar ta NATO, ta kammala shiga Hadin Kan Tarwatsa Kungiyar ISIS na Duniya, ta kuma fasada Hadin Gwiwar Kungiyar ta NATO, Na Gargadi Kai Hari Daga Sama da kuma Bayar da Taimakon Tsarin Kulawa ga Hadin Gwiwar.

Bugu da kari, wakilan fungiyar ta NATO, sun dage kan:

- Dorewar shirin horarwa, na fungiyar ta NATO, a Kasar Afghanistan;
- Ci gabon gina karfin harkokin tsaro da kuma horar da sojojin Kasar Iraq;
- Kafa wadansu cibiyoyin tara bayanan sirri, da kuma kara musayar bayanai, kan duk wata barazanar'yan ta'adda;

- Nada Mu'kaddashin Babban Sakatare, a matsayin jami'in gudanar da harkokin yakar ta'addanci, a tsakanin fungiyar ta;
- Samun damar kara yawan hadin kai tsakanin fungiyar ta NATO, da kuma Kungiyar Kasashen Turai kan duk wata barazana; da kuma
- Wadata karin horo, dangane da duk wani yakin ta'addanci, da ma karin karfin samun goyon bayan abokai.

Kofarin Shirin Gaugawar Gudanar da Tsari da Juriyar Farar Hula, na Kungiyar NATO, na tallafa wa duk wani kofari na soja, wajen hanawa, ko yakar duk wata barazanar da ka taso, ko kuma mai dagula muhimman kayayyakin aikin bangaren farar hula, ciki har da na ta'addanci.

Majalisar Kasashen Turai. Majalisar Kasashen Turai, ta inganta wadansu sharudda, na rigakafi da kuma danne duk wani yunkurin ta'addanci, ta hannun dokokin aikata laifuka, da wadansu sauran mataka, yayinda za a kuma mutunta 'yancin bil-adama, da kuma cikakken mutunta bin dokoki. A watan Nuwamba, Kwamitin Kwararru Kan Ta'adanci na Majalisar ta Kasashen Turai, ta yi wani babban taro, a Birnin Strasbourg, domin bullo da batutuwan rigakafi kan hare-haren ta'addanci, kadai, da kuma bunkasa hadin kai, kan irin yadda 'yan ta'adda ke amfani da yanar-gizo. Har ila yau, majalisar ta Karfafa hadin kanta, tare da kamfanoni, domin inganta wani dandalin yanar-gizo, inda ake mutunta 'yancin dan adam, da mulkin demokradifiyya, da kuma bin dokoki. Kamfanonin dake hada gwiwar da majalisar, sun hada da Apple, da Deutsche Telekom, da Facebook, da Google, da Microsoft, da Orange da kuma Telefónica. Kungiyoyin kuma sune na Masa'antun Na'ura Mai Kwa'walwa da Harkokin Sadarwa, da ta DIGITALEUROPE, da Hadin Kan Shirin Yanar-gizo na SME, da ta Hadin Kan Kungiyoyin Masu Aikewa da Sakonnin Kasashen Turai, da ta GSM, da kuma Hadadd'en Tunani Duniya, na masu fada a ji.

Kungiyar Kasashe Bakwai, (G-7). Daga taron Kungiyar Kasashe Bakwai, (G-7), na Roma-Lyon, game da yakar ta'addanci da kuma hana aikata laifuka, Kasar Amirkia ta hada hannu da takwarorinta, wajen aiwatar da Babban Tsarin Yakar Ta'addanci da Munanan Ra'ayoyi, da kungiyar ta G-7 ta yi, a Ise Shima, wanda ciki har da wani tunani, na bullo da wani gagarumin taimakon siyasa da kusade, na kungiyar ta G-7, domin hade kawunan kasashen dake amfana da ayyukan kodayaushe, (I-24/7), na Kungiyar INTERPOL, wajen ceto harkokin sadawar duniya. Babban Tsarin na kungiyar ta G-7, ya kuma inganta duk wata kwaskwarimar da Majalisar Dinkin Duniya, UN, ta yi, a kan yakar gina ta'addanci, da taimaka wa gagarumin yin amfani da tsare-tsaren Sanin Sunayen Fasinjoji, wadsanda suka fito, a cikin Yarjejeniyar Kwamitin Tsaro na majalisar ta UN, ma

Lamba 2396. Har ila yau, Kasar Amirka ta nemi ciyar da ayyuka, gaba, a fungiyoyin na Roma-Lyon, dangane da yakar ta'addanci, da tsaron harkokin sufuri, da fasahar aikata laifuka, da shige da fice, da harkokin dokokin aikata laifukan, da kuma tilasta bin dokoki.

Kungiyar Hadin Kan Kwamitocin Jihohin Amirka Don Yakar Ta'addanci, (OAS/CICTE). Kungiyar OAS/CICTE, wadda ke da wakilan kasashe 35, da kuma 'yan kallo 70, na neman hana duk wata harkar da ta shafi samun kudaden ta'addanci, da kara yawaita kula da kan iyakoki, da karfafa duk wani kokarin tsare dandalin yanar-gizo, da kuma kara yawan kokarin tilasta bin dokoki, a fadin Yamacin Duniya. Kungiyar ta CICTE, tare da yin aiki da sauran wakilan kasashenta, ta kafa manufofi da kuma aiwatar da shirye-shiryen magance wadannan al'amurra, da kuma bunkasa hadin gwiwar yakar ta'addanci, da hadin kai, da kuma musayar bayanai, ta hannun inganta yakar manufofin ta'addanci, da bayar da horo, da karin karfi. An yi Zaman kungiyar ne, ta OAS/CICTE, na 17, a ranakun 6, zuwa 7, na watan Afrilu, a Birnin Washington, DC. Bisa ga halartar wakilan kasashe 28, zaman ya fuskanci taken biyu, kan samun kudaden ta'addanci, da kuma yaduwarr makaman kare-dangi. A shekarar 2017, kungiyar ta OAS/CICTE, ta fara aiwatar da gudunmawar kudaden da Kasar Amirka ta bayar, wajen inganta harkokin cikin gidan wakilanta, kan kasashen da aka zayyana, a matsayin na 'yan ta'adda, da mayar da hankali kan kasashen Paraguay, da Panama, da kuma Trinidad da Tobago. Har ila yau, kungiyar ta OAS/CICTE, ta fara aiwatar da gudunmawar, domin gudanar da wani nazari, kan munanan ra'ayoyi, da juriya, da kuma tattara bayanai, game da al'ummomin dake da hadari, a Kasar Trinidad da Tobago.

Al'ummar Yankin Caribbean, (CARICOM). Shugabannin Wakilan Al'ummomin Yankin Caribbean, 15, sun amince da yarjejeniyar bayar da damar cafke masu laifi, a yankin, da kuma yarjejeniyar raba kadarori, (wadanda aka kwace), da kuma yin koyi da dokar nan, ta CARICOM, ta Babban Taron ranar 4, ga watan Yulin shekarar 2017. Bisa ga sanin irin yadda bazarana dakarun ta'addancin kasashen ketare, dake dawowa, ke yi, 'yan ta'addan cikin gida, da kuma wadanda yadda ake cutar da masana'antun harkokin yawon shakatawa, al'ummar ta CARICOM, ta shirya wata dabararta, ta yakar ta'addanc', da ba a taba yi ba. Wannan dababar, tana gano duk wata barazanar da yankin ke fuskanta, da kuma yin kirin tsara hanyar da za a ri'ka yin rigakafin munanan ra'ayoyi, da hana duk wata dama ga 'yan ta'adda, da dagula harkokin 'yan ta'addar, da inganta shiri, da kuma mayar da martani, yadda ya kamata, kan harin 'yan ta'adda.

Kungiyar Kasashen Kudu Maso Gabashin Yankin Asian, (ASEAN), Taron Yankin Kasashen Asia, (ARF), da Babban Taron Gabashin Asia, (EAS). Harkokin yakar ta'addanci, a wakilai, 10, na Yankin ASEAN, da kuma wakilai, 27, na Taron Kasashen ARF, wanda ya hada da tarurrukan shekara, kan yakar ta'addanci, da aikata laifuka, a kasashe, da ma ƙarin karfin, ta hannun cibiyoyin Taron na ARF. A shekarar 2017, Kasar ta ci gaba da wadata taimakon masaniya, da kayayyakin, da bayar da horon ingantawa da kuma mayar da harkokin wakilan yankin na ASEAN, dake bayar da rahoto ga ayyukan kodayaushe, (I-24/7), na Kungiyar ta INTERPOL, su kasance na zamani, wajen yin amfani da tsarin harkokin sadarwar duniya. Babban Taron na EAS, wanda ya kunshi wakilan Yankin ASEAN, 10, tare da kasashen Australia, da China, da India, da Japan, da New Zealand, da Jumhuriyar Koreea, da Russia, da kuma Amirka, ya bayar da wata sanarwar dake da dangantaka da yakar ta'addanci: wata sanarwar da Amirka ta bayar, kan makamai masu guba; da wata sanarwar, ta Kasar Australia, kan yaƙar samun da hana 'yan ta'adda samun kudafe; da kuma wata sanarwar ta Kasar Russia, game da ƙalubalantar ra'ayoyin ta'addanci, da kuma babatu da farfagandar 'yan ta'adda.

Hadin Kan Tattalin Arzikin Yankuna Asia da Pacific, (APEC). A shekarar 2017, hadin kan, na APEC, ya ci gaba da aiwatar da cikakkar Dabararsa ta Kammala Yakar Ta'addanci da Kare Harkokin Ciniki. Dabbarar, wadda aka amince wa, a shekarar 2011, ta sanya hannun kan manyan hanyoyin tsaro, da aiwatar da aiki, yadda ya kamata, da juriya da kuma bayar da shawara kan fuskantar dukan abinda ke da hadsari, ga ƙalubalen harkokin tsaro, a jerin bayar da kayayyaki, da tafiyetafiye, da kudafe, da kuma kayayyakin aiki. A watan Oktobar shekarar 2017, wakilan tattalin arzikin na hadin kan APEC, sun sanya hannu kan wata Kungiyar Shirin Dabarar Yakar Ta'addanci, ta shekarun 2018, zuwa 2022, wadda ta fitar da muhimman hanyoyi, irin wadsanda suka shafi dakarun ta'addancin kasashen ketaare, da kudaden 'yan ta'adda, da taron kayayyakin aiki, da kan iyakoki, da ma musayar bayanai.

Kungiyar Kasashen Afrika, (AU). Ofishin Kasar Amirka, a Kungiyar Kasashen Afrika, da ita kanta fungiyar ta AU, su yi wani taron mako guda, na farko, kan Yakar Munanan Ra'ayoyi, a Hukumar Kungiyar ta AU, a ranakun 25, da 27, na shekarar 2017. Wannan taron ya hade kan ƙwararru, daga dukan fadis duniya, domin tantauna hanyoyin da za a zurfafa hadin gwiwar rigakafi da kuma yakar tasowar munanan ra'ayoyi, a nahiyan Africa. Babban Taron na fungiyar ta AU, kan Yakar Ta'addanci, a watan Disamba, ya bayar da shawarar sanya kasashen da suka sanya hannu ga yarjejeniyar Kwamitin Tsaro na Majalisar Dinkin Duniya, cikin kafa dokokin kasa, domin inganta musayar bayanai, da bin hanyoyin gwamnati, baki daya, na yakar munanan ra'ayoyi, da kuma datse duk wata kafar da

‘yan ta’adda ke samun kudade, ciki har da fataucin miyagun kwayoyi, da na namun daji, da kayayyakin tarihi, da kuma biyan diyya.

Kungiyar Kasashen Larabawa. Kungiyar Kasashen Larabawa, wakiliya ce a Hadin Gwiwar Duniya, domin Wargaza kungiyar ta’addanci ta ISIS, da kuma shiga wani Taron Ministocin Hadin Gwiwar, a watan Maris na shekarar 2017, a Birnin Washington, DC. A kuma Yarjejeniyar Amman, bayan da aka gudanar da Babban Taron Larabawan, na wata Maris, shugabannin kasashen kungiyar ta Larabawa, sun sha alwashin “dagewa kan dukan abinda ya zama dole, kan kokarin kawar da kungiyoyi da kuma wargaza dukan ra’ayoyin ‘yan ta’adda, da harkokin tsaro, da kuma fagagen yakin sojoji.” A ranakun 21 zuwa 22, na watan Agusta, manyan jami’ā, sun hadu, domin aiwatar da Yarjejeniyar ta Amman, da kuma kafa wata rundunar wucin-gadin da ta kunshi kasashen Masar, da Jordan, da Kuwait, da Mauritania, da Hukumomin Falasfinu, da Saudi Arabia.

Hadin Gwiwar Kungiyoyin Islam, (OIC). A shekarar 2017, hadin gwiwar na kungiyoyin OIC, sun hada hannu da Rundunar Wucin-gadin Aiwatar da Yaki da Ta’addanci, ta Majalisar Dinkin Duniya, kan hanyoyin da za a inganta aiwawtar da Babban Tsaarin Rigakafin Munanan Ra’ayoyi. Kungiyar ta OIC, wadda muhimmiyar abokiya ce, a *Bunkasa Zaman Lafiyar Al’ummar Kasar Morocco*, ta jagoranci wani shirin da kasar Amirkha ke bayar da kudaden gudanarwa. Shirin, ya gano duk wata matsayar shugabannin addini da al’umma, a kowane rukuni, a cikin al’ummar ta Kasar Morocco, da kuma gudanar da jerin tarurruka da bayar da horon kara fahimta kan hadurran munanan ra’ayoyi, al’ummarsu, da kuma samun kayayyakin aikin da za su magance wadannan hadfurra. Har ila yau, kungiyar ta OIC, na kula da sabuwar “Hadakar Kungiyoyin Zaman Lafiyar Harkokin Addini da Al’ada”, dake Birnin New York, wata hadaddiyar kungiyar malaman addini, da ta kunshi limaman al’umma, da limanan addinin kirista, da na Yahudanci, wadanda ke bunkasa warware matsaloli da kuma sasanta tashin hankali.

Hukumar Ci Gaban Gwamnatoci, (IGAD). Babbar Cibiyar hukumar ta IGAD, kan Rigakafi da kuma Yakar Munanan Ra’ayoyi, ta kammala shekarar, ta farko, ta gudanar da ayyuka, a shekarar 2017. Cibiyar, dake Birnin Djibouti, ta gudanar da tarurrukan kara wa junna sani, da dama, ta kuma gudanar da fashin ba’ki da nazari, da kuma kafa cibiyoyin watsa labaru, da hade duk wata damar da kungiyoyin al’umma suke da ita. Cibiyar ta samu tallafi, daga manyan masu bayar da gudunmawa, a duniya, ciki har da gwamnatin Kasar Turkey, da kuma bayar da bayanai ga sabuwar hedkwata, da kuma gwamnatin Kasar Italy, kan bayar da horo, ga dogarawan *gendarmerie*, dake tallafa wa harkokin yakar ta’addanci, a Kasar Somalia.

Kungiyar G-5 ta Yankin Sahel. Kasashen Burkina Faso, da Chad, da Mali, da Mauritania, da kuma Nijar, sun kafa wata fungiya, mai suna G-5 Sahel, a shekarar 2014, domin ta mayar da hankali kan wadansu ginshikai hudu, na harkokin tsaro, da juriya, da kayayyakin aiki da kuma gudanar da mulki. A watan Fabrairun shekarar 2017, kungiyar ta G-5, ta bayyana manufarta, ta bayar da himmar kafa wata Rundunar Hadin Gwiwa, da za ta kunshi sooji, da farar hula da ‘yan sanda, har dubu biyar. Manufar wannan Rundunar Hadin Gwiwar, shi ne ta tarwatsa harkokin ‘yan ta’adda, a kan iyakokin yankin kasashenta, biyar. Kasashe, da dama, da ma Kungiyar Kasashen Turai, sun sha alwashin bayar da taimakon gudunmawa, ga Rundunar Hadin Gwiwar ta G-5, dake Yankin na Sahel, tare da shigowar Kasar Amirka, ta hanyar yin alkawarin dolar Amirka miliyan 60, bisa ga yarjejeniyar mutane biyu, domin taimaka wa harkokin tsaron wakilcin kasashen, na kungiyar ta G-5.

Majalisar Hadin Gwiwar Yankin Gulf, (GCC). A watan Mayun shekarar 2017, Kasar Amirka, da kuma majalisar ta GCC, sun gudanar da wani babban taro, a Birnin Riyadh, domin duba al’amurran tsaro da kuma zaman lafiya. An kuma kirkiro da kuma bayyana kafuwar Cibiyar Harin Yadda ‘Yan Ta’adda Ke Samun Kudade, ta majalisar ta GCC, lokacin da ziyarar Shugaba Trump, ta watan Mayun shekarar 2017, zuwa Kasar Saudi Arabia. An zayyana ne, da nufin bin diddikin kai da komon kudade, da ma datse duk wata dukiyar ‘yan ta’adda.

Majalisar Dinkin Duniya, (UN). Harkokin Dorewa da Dabaran Ayyuka, a Majalisar ta UN, game da yakar ta’addanci, na daga cikin abubuwan da Kasar Amirka ke bai wa fifiko. A daukacin shekarar 2017, majalisar ta UN, ta kasance a cikin shirin magance duk wata barazanar ‘yan ta’adda. Kwamitin Tsaro na Majalisar Dinkin Duniya, (UNSC), ya amince da yarjejeniyoyi, da dama, na fuskantar duk wata barazanar ta’addanci, ga zaman lafiyar da tsaron duniya. Wadannan sun hada da:

- Yarjejeniyar Kwamitin Tsaron na Majalisar ta UN, (UNSCR), mai lamba 2341, domin kariyar kayayyakin, daga harin ‘yan ta’adda,
- Yarjejeniyar ta UNSCR, mai lamba 2354, don mayar da martanin duk wani batun ‘yan ta’adda,
- Yarjejeniyar UNSCR, mai lamba 2368, domin ci gaba da tarwatsa kungiyoyin ISIS da kuma kafofin samun kudaden shigowar kungiyar al-Qa’ida,
- Yarjejeniya, mai lamba 2370, don rigakafin hana ‘yan ta’adda samun makamai,

- Yarjejeniyar UNSCR, mai lamba 2395, don sake jaddada muhimmancin Sashen Babban Kwamitin Ya'kar Ta'addanci, da kuma fasada ayyukanta, da
- Yarjejeniyar UNSCR, mai lamba 2396, don magance duk wata barazanar da dakarun 'yan ta'addan kasashen ketare za su haddasa, da kuma sake ma su wuri.

Kasar Amirka, na tallafa wa kirkiro da Ofishin Majalisar Dinkin Duniya, UN, kan Ya'kar Ta'addanci, a watan Yunin shekarar 2017, a matsayin daidaita duk wani fo'karin da majalisar ta UN ke yi, na ya'kar ta'addanci, da gudanar da ayyukan duk wani yunkurin da majalisar ta UN ke yi, na ya'kar ta'addanci, da fo'karin tabbatar da jigon Rigakafin Munanan Ra'ayoyi, a daukacin harkokin majalisar ta UN, da ma tabbatar da daidaita aiwatar da Dabaran Ya'kar Ta'addanci na Duniya, a dukan kewayen ginshikan, hudu. sauran ayyukan na Kasar Amirka, da baraden majalisar ta UN, game da yakar ta'addanci, da kalubalantar munanan ra'ayoyin, sun hada da:

- **Sashen Babban Kwamitin Ya'kar Ta'addanci, (CTED).** Kasar Amirka, na tallafa wa sashen na CTED, bisa ga fo'karinsa, na tantance gibin dake tsakanin kasashen wakilai, wajen aiwatar da yarjejeniyoyin UNSCR, masu lambobi 1373, da 1624, da 2178, da 2396, da kuma sauran muhimman yarjejeniyoyi anda kuma gudanar da bayar da horo, da sauran dabarun taimaka wa kasashen wakilan majalisar ta UN. Wannan ya hada da shiga mahawarar tantauna al'amurra, da dama, na Kwamitin Ya'kar Ta'addanci, ciki har da hana fungiyoyin ta'addanci samun dama, da tarawa da kuma canja wa kudafe wuri; da bunkasa tilasta bayar da goyon baya ga dokokin duniya, game da yakar ta'addanci; da inganta cikakken hadin kan kasashen da yankuna, dangane da dabarun ya'kar ta'addanci; da kuma taimaka wa bukatun gano su, ga kasashen Iraq da kuma Afghanistan.
- **Ofishin Ya'kar Ta'addanci na Majalisar Dinkin Duniya, (UNOCT).** Kasar Amirka, ta taimaka wa kirkiro da ofishin na UNOCT, kuma ta had'hannu da shi, domin tabbatar da daidaita aiwatar da Dabaran Ya'kar Ta'addancin Duniya, na Majalisar Dinkin Duniya, ta hannun daukacin duk wani yunkurin da majalisar ta UN za ta yi.
- A shekarun 2016, zuwa 2017, Gwamnatin Amirka, ta bayar da gudunmawar fiye da dolar Amirka miliyan 13, domin gudanar da ayyukan Ofishin Kula da Magance Safarar Miyagun Kwayoyi da Aikata Laifuka, na Majalisar Dinkin Duniya, UN, da Cibiyar Nazarin Harkokin Shari'u da Aikata Laifuka, a Duniya, na majalisar ta UN, sai kuma Shirin Ci Gaba, na majalisar ta UN, da kuma Ofishin Harkokin 'Yan Gudun Hijira, na Duniya,

da

suka

hada

da:

- ❖ Karfafa karfin sashen shari'o'in magance ta'addanci, da kuma dákuna, na musamman, na yakar ta'addanci, a Kasar Nijar;
  - ❖ Inganta Manyan Tsare-tsaren Bin Dokokin Yakar Ta'addanci, a Yankin Sahel;
  - ❖ Ci gabán yin amfani da duk wata mafitar da ta kamata, maimakon tsare fursunoni;
  - ❖ Tallafa wa gidajen fursunan Kasar Kenya, da sakin-talalar kan shari'o'in yakar ta'addanci, da kuma inganta kotuna biyu, na musamman, kan yakar ta'addancin;
  - ❖ Hada hannu, da Ginshiñin Harkokin Shari'ar Kasar Mali, na Musamman;
  - ❖ Tunani kan dawowar dakarun ta'adancin kasashen ketare;
  - ❖ Tabbatar da karfin kasashe, wajen samun kwararan shaidun aikata ta'addanci da kuma gabatar da su gabán kotu;
  - ❖ Inganta dukan wadansu bayanan kurkukun yakar ta'addanci, a Kasar Bangladesh;
  - ❖ Bayar da himma a kan iyakar kasashen Nijar da kuma Senegal; da
  - ❖ Karfafa hadin gwiwar tsaron al'umma, a wuraren dake da hadurra.
  - **Takunkumin Kwamitin UNSC Masu Lambobi 1267/1989/2253 Kan Kungiyoyin ISIL (Da'esh) da al-Qa'ida.** A shekarar 2017, Kasar Amirká ta hada hannu da Kwamitin Sanya Takunkumi, na Majalisar Dinkin Duniya, da ma Kwamitin Kulawarta, inda ta bayar da shawarar da a zayyana sunaye 'yan ta'adda, a kuma fitar da wadansu, a cikin wadansu gyare-gyaren da Kwamitin Masu Sasantawa, zai duba, na koke-koken fitarwar, da kuma bayar da sakamakonsa, ga kwamitin, domin ci gabán gudanar da ayyukansa, da kuma aiwatar da wadansu matakai. Kasar Amirká, ta kuma taimaka wa Kwamitin Kulawa, da bayanan nazarinta, da kuma rahotanni. A shekarar ta 2017, an kara wadansu sunaye 12, a cikin sunaye 255, da kuma wadansu fungiyoyin 80, da aka zayyana sunayensu, a cikin Jerin Sunayen 'Yan al-Qa'ida. Har ila yau, kwamitin ya gudanar da aikin tabbatar gaskiyar jerin sunayen, ta hanyar gudanar da gyare-gyare, akai-akai, da kuma tsame wadansu da fungiyoyin da suka cika sharuddan a tsame su. A shekarar 2017, an tsame wadansu sunaye 13, wadanda bakwai daga cikinsu, saboda kukan da aka bayar ta hannun Kwamitin Masu Sasantawar.
  - **Ofishin Magance Safarar Miyagun Kwayoyi da Aikata Laifuka na Majalisar Dinkin Duniya, (UNODC).** A taron shekara, na Hukumar Magance Aikata Laifuka, ta Majalisar Dinkin Duniya, wadda ke kula da kwamitin UNODC, ciki har da Sashen Rigakafin Aikata Ta'addanci, (TPB), a watan Mayun

shekarar 2017, Kasar Amirka, ta shiga sahun sauran wakilan kasashe, domin tantaunawa, da kuma amincewa sake fasalin yarjejeniyar “Dabaran Taimaka wa Aiwar da Tarurruka da kuma Abubuwan da suka Shafi Duk Wata Hada-hada Game da Yakar Ta’addanci.” Babban Taron Majalisar Dinkin Duniya, UN, ya amince da wannan, a matsayin Yarjejeniyar mai Lamba 72/194, a watan Satumba. Hukumar ta TPB, ta kwamitin UNODC, ta ci gaba da bayar da taimako, ga kasashen dake neman a tantance da kuma aiwatar da duk wata dokar duniya, dake yakar ta’addanci, da kuma bayar da taimakon yakar yadda ‘yan ta’adda ke samun kudadensu, tare da hadin gwiwar Shirin Yakar Sama-da-fadin Kudaden Duniya, na kwamitin UNODC. Kasar Amirka ta gayyato hukumar ta TPB da kuma kwamitin na UNODC, a matsayinta na mai yakar ta’addanci, da bayar da tallafin aiwatarwa da kuma goyon bayan shiri mayar da hankali kan karfafa harkokin shari’ar kasashen wakilai, kan mayar da martini ga ta’addanci. A shekarar 2017, Kasar Amirka ta ci gaba da tallafa wa tsare-tsaren hukumar ta TPB da kwamitin na UNODC, don karfafa dukan wadansu harkokin shari’ar yakar ta’addanci, bisa doka, a yankunan Africa, da Gabas Ta Tsakiya, da kuma Tsakiyar da Kudancin Asia.

- **Cibiyar Gudanar da Nazarin Aikata Laifuka A Yankuna ta Majalisar Dinkin Duniya, (UNICRI).** Ayyukan mayar da hankalin cibiyar ta UNICRI, ya kasance ne, ga kokarin sake farfado da martabar gidajen kurkuku. Kasar Amirka ta bayar da taimako ga cibiyar ta UNICRI, domin karfafa karfin jami’an tsaro, wajen aiwatar da kyawawan ayyukan dake a cikin *Rahoton Kyawawan Ayyukan Maido da Martaba da kuma Sake Hade Masu Laifukan Munanan Ra’ayoyi, na hukumar, GCTF, na Birnin Rome*. Alal misali, a Kasar in Indonesia, cibiyar ta UNICRI, na hada hannu kan taimaka wa kirkiro da wani bincike, na musamman, kan kayayyakin aikin da gandirebobi ke amfani da su ga fursunoni, ‘yan ta’adda. Bugu da kari, cibiyar ta UNICRI, ta gudanar da wani shirin gwaji, domin ganowa da kuma taimaka wa nuna wa kananan yara, masu laifi, duk wadansu alamomin tayar da hankula, kafin su fara aikata ta’addanci.
- **Shirin Ci Gaba na Majalisar Dinkin Duniya, (UNDP).** Shirin na UNDP, ya gayyaci kasashe, da su magance, da kuma hana tashe-tashen hankula, ciki har da yankin Maghreb, ta hanyar bullo da wadansu dabarun kalubalanta da kuma hana aiwatar da munanan ra’ayoyi, da kuma zurfafa nazari kan rigakafin munanan ra’ayoyin, (PVE), ta hannun cibiyarta, dake Birnin Oslo, na Kasar Norway. A shekarar 2017, Kasar Amirka, ta bayar da taimakon kufade, ga shirin na UNDP, don taimaka karfafa hadin gwiwar gadin al’ummar dake wurare masu hadari. Shirin na UNDP, ya bayar da kudaden kiran wani taron kasahen duniya, a Birnin na Oslo, a cikin watan Maris,

wanda ya hade kan darektocin fungiyoyi masu zaman kansu, na yankuna da kasashe, da nufin tantauna hanyoyin fuskantar shirin na PVE. Daga bisani, shirin na UNDP, ya tabbatar da nadin darektan shirin na PVE, a duniya.

- **Yarjejeniyar Kwamitin Harkokin Tsaro na Majalisar Dinkin Duniya, (UNSC), Mai Lamba 1540.** Kwamitin na kulawa ne, da kuma tafiyar da duk wani kokari, na aiwatar da sharudda da shawarwarin yarjejeniyar ta kwamitin na UNSC, mai lamba 1540, da magance musabbabin yaduwarr makamai masu guba da na kananan halittu da kuma na nukiliya, da kuma yadda ake safararsu, da ma wadansu miyagun ayyukan ‘yan kanzagin ’yan ta’adda, ciki har da ayyukan na ta’addanci. Kwamitin, ya bayar da wani gyaransa, na shekara, domin Kwamitin na Tsaro, na Majalisar Dinkin Duniya ya aiwatar da shi, a watan Disambar shekarar 2017.

har ila yau, Kungiyar Kwararrun kwamitin, sun shiga cikin harkar ta Rundunar Wucin-gadin Yaƙar Ta’addanci, ta Majalisar Dinkin Duniya, da hadsa hannu da fungiyar INTERPOL, da Ofishin Yaƙar Safarar Miyagun Kwayoyi da Aikata Laifuka, na majalisar UN, da kuma Kwamitin Wucingadin Bincikar Kudafe, da sauran fungiyoyin yaƙar ta’addanci. A shekarar 2017, a matsayinta, na mai gudanar da ayyukan kwamitin tabbatar da nuna gaskiya, da harkokin watsa labaru, kasar ta Amirka, ta jagoranci sake fasalin shafin yanar-gizon Kwamiti mai Lamba 1540, domin nuna sakamakon irin bincike-binciken kundi, na biyu, na cikakken sake fasalin aiwatar da yarjejeniyar ta UNSCR, mai lamba 1540, ta (2004), kazalika da shawarwarin yarjejeniyar ta UNSCR, mai lamba 2325, ta (2016), duk a shekarar 2016. Bugu da kari, domin wayar da kawuna, shafin yanar-gizon kwamiti, ya kasance, wata babbar kafar bayanan da suka danganci yarjejeniyar ta UNSCR, mai lamba 1540, don amfanin kasashen wakilai, da wakilan kwamitin, da fungiyoyin al’umma, da kuma masana’antu.

A shekarar 2017, gudunmawar ta Kasar Amirka, ga Asusun Amintattun Majalisar Dinkin Duniya, don Harkokin Kwance Damara a Duniya da Yankuna, ya bayar da kudaden da suke aiwatar da jerin ayyukan yarjejeniyar ta UNSCR, mai lamba 1540, ciki har da kafa muƙamin jami’in gudanar da harkokin yarjejeniyar mai lamba 1540, a Kungiyar Jihohin Amirka, a Kwamitin Yaƙar Ta’addanci, (OAS/CICTE), domin inganta cikakkar aiwatar da yarjejeniyar, a Yammacin Duniya.

- **Kungiyar Harkokin Zirga-zirgar Jiragen Fasinja ta Duniya, (ICAO).** A watan Satumbar shekarar 2017, fungiyar ICAO, ta kira wani taron kara wa junai ilmi, na farko, game da tsaron harkokin zirga-zirgar jiragen fasinja, a

hedkwatarta, dake Birnin Montreal. Taron ya hade kan duk wadansu kwararru, game da harkokin tsaron zirga-zirgar jiragen sama, dake duniya, domin magance duk wata barazanar ‘yan ta’addan dake harin zirga-zirgar jiragen, ta hanyar tilastawa, da karfafawa, da kuma inganta matsayin duk wani aikin tsaron zirga-zirgar jiragen saman. A watan Disambar shekarar 2017, Kwamitin Tsaro na Majalisar Dinkin Duniya, ya amince da yarjejeniya mai lamba UNSCR 2396, wadda ta yi na’am da amincewa da fungiyar ICAO, game da sabon Shirin Tsaron Harkokin Zirga-zirgar Jiragen Sama. Shirin, ya wadata harsashi ga fungiyar ta ICAO, da kasashen wakilai, da kuma masana’antun zirga-zirgar jirage, da ma sauran masu ruwa da tsakin inganta harkokin tsaron zirga-zirgar jiragen sama, a duniya, da kuma samun nasarar sakamakon manyan al’amurra biyar. Sakamakon ne, zai inganta wayar da kai, da kuma mayar da martini, da bunkasa duk wata al’adar harkokin tsaro, da karfin bil-adama, da inganta albarkatun fasaha, da ma inganta duk wani tunani, da inganta hasashe da ingancin inshore, da kuma kara hadin kai, da bayar da goyon baya. Kasashen wakilai na ci gaba da bayar da fifiko, ga aiwatar da yarjejeniyar mai lamba UNSCR 2309, wadda ke yin kira ga wakilan majalisar ta UN, domin tabbatar da kwaƙkwara, kuma matakhan kawar da hadari, a filayen jiragen saman dake karfashin iko, da kuma wadansu matakhan, na alamun barazanar dake kunno kai, wadanda ke daidai da matsayin duniya, da kuma sauran ayyukan da aka amince gudanarwa. Yarjejeniyar mai lamba UNSCR 2309, ta kara yin kira ga dukan kasashe, na su karfafa musayar bayanai, da kuma bukatar masana’antun jiragen sama, dake wadannan yankunan, da su wadata Kwararan Bayanai Kan Fasinjoji, ga hukumomin da suka dace, su bi diddikin kowane mahalukin da kwamitocin majalisar ta UN suka sami tabbacci kansa, domin yakar ta’addanci. Har ila yau, ta kira dukan kasashe, da su tabbatar da hadin kai, a tsakanin sassansu da hukumominsu, da sauran fungiyoyi, na cikin gida, don taimaka wa ci gabon duk wata dangantaka, tsakanin fungiyar ta ICAO, da Babban Sashen Yakar Ta’addanci, kan gano duk wani gibi, da kafa, a harkokin na tsaron zirga-zirgar jiragen sama.

- **Tunanin Yakar Ta’addancin Makamin Nukiliya A Duniya, (GICNT).** Kasar Amirka, ta hada hannun shugabantar shirin GICNT, wani tunanin hadin sakai, na kasashe 88, da fungiyoyin sanya idanu, biyar, na duniya, da suka jajirce karfafa duk wani karfi na kasashen duniya, dangane da rigakafi, da ganowa, da kuma mayar da martini, kan duk wata barazanar ta’addancin da ake yi, da makamin nukiliya. Shirin na GICNT, na gudanar da ayyuka, da dama, dake karfafa sauran shirye-shirye, da manufofi, da hanyoyin gudanar da ayyuka, da kuma ayyukan hadin gwiwar kasashen, a wadansu fannoni, na musamman, irin su ganowa, da binciken kwaƙwaf kan makamin na nukiliya,

da mayar da martanin gaugawar kasashe, ga ginshifin ayyuka, da harkokin shari'a, da tsaron kafofin samun sinadaran nukiliyar, da kuma dorewar aiki. Bugu da kari, domin shugabancin, kasar ta Amirk, na wadata kudafe da jama'a, domin tallafa wa dimbin hanyoyin aiwatar da wannan tunanin.

DADADDUN SHIRYE-SHIRYE DA TUNANIN DA AKA ZAYYANA DOMIN YAKAR MAFAKAR 'YAN TA'ADDA DA DAUKAR KURATANSU

YAKAR MUNANAN RA'AYOYI, ana nufin hanzarta yin wani yunkurin ya'ka duk wani kokarin 'yan ta'adda, ya kaiwa ga juya tunani, da d'aukar kurata, da kuma janyo hankula da ma tunzura mabiya, ga tayar da hankali, da kuma magance wani al'amari, na musamman, da zai yi musabbabin d'aukar kuratan ta'addanci, da juya ma su tunanin tayar da hankali.

Gwamnati da hukumar USAID, na d'aukaka harkokin diflomasiyya, da dama, da ci gaba, da kuma bayar da taimakon kayayyakin aiki, ga kasashen waje, domin rigakafi, da kuma yakar tsauraran ra'ayoyi, da kuma d'aukar kuratan tayar da hankula, a yanar-gizo da kuma wajenta.

Wadannan al'amurra, biyar, na yin jagora da kuma taimaka wa duk wani aiki:

1. Fasada karfin siyasa, a dukan duniya, da hada gwiwa da kuma samun kyakkyawar kwarewar fahimtar wadanda ke taimaka wa juyar da tunanin ta'adanci, da d'aukar kurantansa, da ma cikakken dakatar da janyo hankulan 'yan ta'adda.
2. Taimakawa da yin kira kan hadin gwiwar gwamnatoci, na kara amincewa da kwararan manufofi, da kuma fuskantar rigakafi da kuma yakar yaduwar manufofin ta'addanci, ciki har da canja ayyukan da ba su da amfani, idan ya zama dole.
3. Yin amfani da hanyoyi, da kuma taimakon kayayyakin aikin kasashen waje, ciki har da ingantawa, da rage wadansu al'amurran dake bayar da gudunmawa ga tallafa wa al'umma, kan ta'addanci, a wadansu fannonin da aka lura da su, ko kuma wadansu sassa, musamman, na yaduwar abinda ke da hadari.
4. Tallafawa a kuma ruruta duk wadansu muryoyi, masu muhimmanci, ga jama'a, da za su iya canja duk wani tunani, na fungiyoyin ta'addanci, da ma afidarsu, a cikin manyan sassan tantance sanin yawan jama'a.

5. Karfafa karfin gwamnati, da fungiyoyin da ba na gwamnati ba, wajen kebancewa, da tsoma baki, da kuma inganta, sake farfadawa da hade kawunan dukan wanda aka kama, a cikin wani yanayi na munanan ra'ayoyin tayar da tarzoma.

Har ila yau, gwamnati na yaƙar yin amfani da shafunan yanar-gizo, don aikata ta'addanci, ciki har da yaƙar munanan ra'ayoyi, a yanar-gizon. Domin ƙarin bayani, kan wannan ƙokarin, a tuntubi rahoton shekarar 2016.

Gwamnati da hukumar USAID, na aiwatar da shirye-shirye, da dama, na taimaka wa abokai, a dukan fadin duniya. Manyan fannonin shirin sun hada da:

- **Tallafa wa Ci Gaba da Aiwater da Manyan Tsare-tsaren Kasa Don Yaƙar Munanan Akidodi:** Kasar Amirka, na wadata taimakon dabaru, ga gwamnatoci, a duk lokacin da suke zayyanawa da aiwatar manyan tsare-tsare, na ƙasa, domin yaƙar munanan akidodi, (CVE), tare da hadsin gwiwar fungiyoyin al’umma, da kuma kamfanoni. Domin kuma taimaka wa ƙokarinsu, Kasar Amirka, na tallafa wa Hedayah, da cibiyar shirin CVE, ta duniya, dake Abu Dhabi, wadda ke bayar da karfin ginawa da kuma bayar da dabarun kwarewa, ga gwamnatin dake da bukata.
- **Masu Gudanar da Nazari Kan Ra'ayoyin Tayar da Tarzoma da Kyautata Hanawa:** Kasar Amirka, na tallafa wa duk wani tunanin yanki, ko na ƙasa, da duk wani kebabben nazari kan masu haddasa munanan ra'ayoyi da daukar kuratan tayar da hankula, da ma yadda za a fuskanci shirye-shirye. Kasar Amirka, na tallafa wa Kungiyara Nazarin Mafitar Warware Munanan Akidodi, (RESOLVE), wanda ya hada da nazarin masu ilmi da masu gudanar da nazarin, kan samun ilmin kwararan hanyoyin yaƙar ta'addanci, a wadansu yankuna, da ma gano kwararan hanyoyin hanawa. Har ila yau, Kasar Amirka na hada hannu da Taron Yaƙar Ta'addancin Duniya, domin aiwatar da fadadan kayayyakin aikin magane sake tashin taurin kan haddasa tarzoma.
- **Gina Karfin Masana da Cibiyoyin Shari'o'in Hukunta Aikata Laifuka:** Kasar Amirka na taimaka wa shirye-shirye, musamman a Arewacin Afrika, da Yankin Sahel, da kuma yankunan Maghreb, dake Afrika, domin karfafa karfin yaƙar munanan ra'ayoyi, ciki har da kai ‘yan sanda ayyukan kwantar da hankali da zaman lafiya, da kulawa da gidajen kurkuku, da kuma sashen shari'a. Kasar Amirka, na kuma tallafa wa shirye-shiryen horarwa, a taimaka wa jami'an gyaran halaye, don yaƙar munanan ra'ayoyin dake haddasa tarzoma, a gidajen kurkuku, da ma taimaka wa kakkafawa da kuma inganta farfado da gidajen na kurkuku.

- **Koñkarin Yankunan Kasa, da Birane da Hadin Gwiwar Karkara, Kan Karfafa Yañkar Munanan Ra’ayoyi:** Kasar Amirka, na taimaka wa Manyan Kungiyoyin Birane, da hadaddsun kungiyoyin duniya, dake birane, da sauran shugabannin yankuna, da shugabannin kananan hukumomi, kan tsoma baki ga gina ingantacciyyar al’umma. Har ila yau, Kasar Amirka, na bayar da gudunmawa, ga Asusun Gudanar da Ayyuka da Tabbatar da Juriy’ummar Duniya, da gudunmawar, farko, ta tallafa wa duk wadansu ayyukan al’ummar dake yakar masu tunzura daukar kurata, a kuma munanan ra’ayoyin tayar da tarzoma.
- **Inganta Rawar da Kungiyoyin Al’umma Ke Takawa, Kan Yañkar Munanan Ra’ayoyi:** Kasar Amirka, na tallafa wa shirye-shiryen taimaka wa matasa, domin rigakafin fada wa munanan ra’ayoyin tayar da tarzoma, a tsakanin tsararrakinsu. Kasar Amirka, na kuma tallafa wa shirye-shiryen dake daukaka irin rawar da mata ke takawa, a wajen sake tsara rigakafin yaduwar munanan ra’ayoyi, a gidajensu da kuma al’umma.

Kalubalantar Sakonni da Inganta Musanya Kalamai: Bisa ga shugbancin gwamnatin Kasar Amirka, a Cibiyar Gudanar da Ayyukan Duniya, (GEC), kasar ta Amirka, na tallafa wa duk wani koñkarin taimaka wa gwamnati, da abokiyar kungiyar, wajen yañkar sakonni kungiyar ISIS, da sauran kungiyoyin ‘yan ta’adda, da kuma inganta musanya duk wadansu kalamai. Kasar Amirka na tallafa wa cibiyoyin aikewa da sakonni, irin su Cibiyar Sawab, wani hadin gwiwar tunanin Kasar Amirka da Hadaddsiyar Daular Larabawa, dake fallasawa, da musuntawa, da ma kalubalantar duk wata farfagandar ‘yan ta’adda, a yanar-gizo. Wadannan cibiyoyin, na bullo da kirkire-kirkire, da kuma nuna kwarewar jami’an yanki, wajen gabatar da batutuwa, masu amfani, da za su kalubalanci duk wani babatun kungiyar ISIS, da masu goya ma ta baya. Kasar Amirka, na sanya kai, da hada hannu da kamfanonin fasaha, domin kyautata taimaka wa kamfanoni, wajen ganowa da kuma magance duk wani kalamin ta’addanci, a yanar-gizo, wanda kamfanoni, da dama, ke cirewa, bisa ga sharuddan aikinsu. A shekarar 2017, kalaman kalubalantar batutuwan na kungiyar ISIS, sun fara yaduwa, a yanar-gizo, da ma ci gabon dakushewar batutuwan goyon bayan kungiyar ta ISIS.

KARFIN FARAR HULA KAN YAKAR TA’ADDANCI DA SAMUN KARFIN INGANTA SHIRYE-SHIRYE. Yayinda barazanar ta’addanci ke kara kunno kai da kuma yaduwa, a yankunan dake da bambanci, a cikin ‘yan shekarun nan, al’amarin ya nuna, a fili, cewa, nasararmu, ta danganta ne da irin yadda karfin siyasa, da kuma karfin hadin kanmu, na yakar ta’addanci. Domin samun tsawon nasarar, dole, mu samu abokan da bai za su kasance baraden wargaza barazanar da kaskanta kungiyoyin, ta hanyoyi, da dama, da za su karrama sharudda da dokokin

kasashen duniya, kadai ba, har ma wadsanda ke da kaikkarfar al'umma. Muna da bukatar abokai a tilasta bin dokoki, da inganta sassan shari'a, da kuma gyaran abinda zai wargaza barazana, da gudanar a bincike, da kamewa, da gurfanarwa da cassara 'yan ta'adda, da ma kungiyoyinsu.

Kasar Amirka, na amfani da hukumomin kudsade, da shirye-shirye, da dama, domin karin karfin tilasta bin dokoki, da shari'a, da kuma jami'an gyaran halaye, domin yakar ta'addanci. Ofishin Yakar Ta'addanci, na Gwamnatin Amirka, na kula da wadannan shirye-shiryen na karin karfi: Taimakon Yakar Ta'addanci, Kalubalantar Samun Kudsaden Ta'addanci, Kalubalantar Kawance da Ta'addanci, Tunanin Dubarun Yanki, Shirin Dakatar da Ta'addanci, da kuma Asusun Hadin Gwiwar Kalubalantar Ta'addanci, (CTPF).

A shekarar Kudi ta 2017, Asusun CTPF, ya bai wa gwamnatin Amirka gagarumar damar da zai fasada harkokin karfin farar hula, na yakar ta'addanci, tare da hadin gwiwar manyan kasashen dake Gabas ta Tsakiya, da Arewacin Afrika, da Yankin Sahel, da Kasashen Gabashin Afrika, da Kudu da Tsakiyar Yankin Asia, da ma sauran yankuna, domin magance barazanar dakarun fungiyoyin ta'addancin kasashen ketare, da rigakafi, da kuma kalubalantar mafakar 'yan ta'adda, da daukar kurata, a kuma kalubalantar 'yan ta'addan da Kasar Iran ke taimaka wa. Don karin bayani, kan wadannan shirye-shiryen, a duba *Rahoton Shekara Kan Taimakon Dake Da Dangantaka da Ta'addanci A Duniya, na 2017*.

Sakayya Ga Sashen Shari'a

Dokar shekarar 1984, ta Yakar Ta'addanci a Duniya, da kuma Dokar Jama'a, mai Lamba 98-533, (wanda aka yi wa lafabbi da 22 U.S.C. § 2708) ne, suka kafa Shirin gwamnatin Kasar Amirka, dangane da gurfanar da 'yan ta'adda, mai suna Saka Wa Adalci, (RFJ). Manufar shirin na RFJ, ita ce, a ri'ka gurfanar da dukan 'yan ta'addan duniya, da kuma rigakafin kai wa jama'ar Amirka, da dukiyoyinsu, harin ta'addancin, a duniya.

A karkashin wannan shirin, Sakataren Gwamnatin amirka, na iya bayar da umurnin saka wa dukan wanda ya bayar da wani bayanin da ya kai ga kamawa, ko daure dukan wand ya shirya, ko ya aikata, ko kuma ya taimaka, ko ya yi fokarin kai hari ga jama'a da dukiyoyin Kasar Amirka, da ma hana abkuwar hakan, da wanda zai yi jagoranci ganowa ko kuma binciko manyan shugabannin ta'addanci, ko ma wargaza samar da kudsaden aikata ta'addanci.

Tun lokacin da aka fara shirin na Saka wa Yin Adalci, a shekarar 1984, Kasar Amirka ta bai wa mutane fiye da miliyan 90, wanda suka bayar da bayanan da suka

sanya aka daure ‘yan ta’adda, ko kuma aka yi rigakafin wani ta’addanci, a duniya, har dolar Amirka miliyan 145.

A shekarar 2017, shirin na RFJ, ya bayyana wannan sanarwar, ta bayar da kyaututtukan.

- 15, ga watan Maris: An kebe biyan har dolar Amirka miliyan biyar, kan duk wani bayanin da ya yi jargorancin kamawa, da kuma gurfanar dan ‘yan ta’adda, a kowace kasa, wanda ya aikata, ko ya taimaka a aikata, ko ya taimaka, ko ya tallafa yin ta’addancin kashe wani mutumin Kasar Amirka, mai suna Joel Shrum. A ranar 18, ga watan Maris, na shekarar 2012, aka harbe Shrum, dan shekaru 29 da haihuwa, a kan hanyarsa, ta zuwa aiki, a garin Taizz, na Kasar Yemen. Bayan ‘yan kwanaki da wannan harin, sai fungiyar al-Qa’ida, dake Zirin Arabia, ta ce ita ke da alhakin kisan.
- 10, ga watan Mayu: An ware har dolar Amirka miliyan 10, kan duk wani labarun da ya yi sanadiyya ko ganowa ko sanin wani mai suna Muhammad al-Jawlani, shugaban fungiyar Rundunar al-Nusrah, (ANF), ta reshen fungiyar al-Qa’ida, dake Kasar Syria. Wannan sune kyaututtukan farko, da shirin na Saka wa Adalci ya bayar, kan shugaban na fungiyar ANF.
- 10, ga watan Oktoba: An ware har dolar Amirka, miliyan bakwai, ga sanin labarun Talal Hamiyah, da kuma har dolar Amirka miliyan biyar, kan labarun wani mai suna Fu’ad Shukr – duk Haniyah da Shukr, wadsansu manyan shugabannin wata fungiyar ta’addanci ce, dake a Kasar Lebanon, mai suna Hizballah.

TAIMAKO GA KASAR PAKISTAN

Shugaban kasa, ya bayyana wata sabuwar Dabbar Yankin Asia, a ranar 21, ga watan Agustan shekarar 2017, inda yake jaddada rawar da kasar ta Pakistan ta taka, wajen tallafa wa harkokin tsaron yanki, da kuma bukatar kasar ta Pakistan, ta fuskanci duk wani shirinta, na kera makamin nukiliya, da kuma barazanar da fungiyar Haqqani, da sauran fungiyoyin ‘yan ta’addan dake cikin Kasar Pakistan ke yi. Dabbar ta kuma jaddada cewa dadadda kuma muhimmayar abotar da Kasar Pakistan ke yi, ta samu muhimmayar nasarar Dabbar ta Yankin Asia. Hadin kan yakar ta’addanci, tsakanin Amirka da Pakistan, na ci gaba da kan kokarin wargaza Lardin Musulunci, na Khorasan da kuma ‘Yan fungiyar Tehreek-e Taliban, ta Kasar Pakistan.

Daga watan Agusta zuwa Disambar shekarar 2017, gwamnatin Shugaba Trump, ta dan tsakaita kashe sababbin kashe Kudaden ga Aikin Sojojin Ketaren dake Kasar

Pakistan, inda ya rike kudaden, har sai kasar ta Pakistan ta magance abinda ke damun Kasar Amirkha, manya, ciki har da barazanar da fungiyar Haqqani da sauran fungiyoyin ‘yan ta’adda, da kuma mafakar da suke samu, a Kasar Pakistan. Amma, har ya karshen shekarar ta 2017, kasar ta Pakistan, ba ta magance al’amarin ba, yadda ya kamata.

Bayar da taimako, ga farar hula, ya ci gaba, a shekarar 2017, haka ma karfafa karfin cibiyoyin farar hular kasar ta Pakistan, ta hanyar inganta harkokin ciniki, da bunkasar su, da gina tsare-tsaren bayar da ilmi, da kuma dangantakar ilmin, da habaka karfin tilasta bin dokokin kasar ta Pakistan, da taimaka wa kasar ta Pakistan magance ta’addanci, ciki har da a yankin kasashen Afghanistan da Pakistan. Har ila yau, Kasar Amirkha, ta inganta hadin gwiwar harkokin kasuwancin dake amfanar kamfanonin Kasar Amirkha, ta hanyar taimaka wa harkokin ciniki da zuba jarurruka, da Kasar Pakistan, kazalika da kirkiro damar da za a tabbatar da doguwar dangantaka, tsakanin jama’ar Amirkha, da kuma shugabannin Kasar Pakistan, masu tasowa, ta hanyar musayar ilmi da al’adu.

Kasar Amirkha, na tallafa wa farar hula bin dokoki da oda, domin taimaka wa kasar ta Pakistan, wajen samun harkokin tsaro da shari’a, ga jama’ar Kasar Pakistan, da kuma wargaza ta’addanci, da kuma fungiyoyin aikata laifuka, a tsakanin kasashe. Shirye-shiryen tallafa wa farar hula, sun taimaki Kasar Pakistan, wajen wargaza fungiyoyin ta’addancin dake wandaka, a cikin kan iyakokin kasar ta Pakistan.

fashe nakiya kan farar hular dake Garejin Motar Muna, ta garin Maiduguri. Harin ya kashe, akalla, farar hula 17, ya kuma jikkata 34.

A ranar 25, ga watan Yuli, fungiyar ISIS-WA, ta kai hari kan ma’akatan Kamfanin Tatar Mai ta Nijeriya, dake aikin sifiyon da ya haddasa mutuwar, akalla, mutane 69. Wadanda abin ya shafa, sun hada da sojoji 19, da ‘yan banga 33, da kuma ma’akatan kamfanin na NNPC, da jami’an Jami’ar Maiduguri, su 17. Uku daga cikin shugabannin sashen jami’ar ne, aka sace.

A ranar 21, ga watan Nuwamba, dan kunar bakin-waken fungiyar Boko Haram, ya fashe wata nakiya, a masallacin garin Mubi, na Jihar Adamawa, inda ya kashe, akalla, mutane 50.

Tilasta Bin Dokoki da Kafa Su, da Tsaron Kan Iyakoki: An yi gyara kan dokar shirin yakar ta’addancin Nijeriya, ta shekarar 2011, an yi gyaran ne, a shekarar

2013, inda kuma aka karfafa dokar Dabarun Harkokin Tsaron Kasa, a cikin shekarar 2014, da kuma Dabarun Yakar Ta'addanci, a Kasar, a shekarar 2016.

Ofishin Mai Bayar da Shawara, na Kasa, kan Harkokin Tsaro, a Nijeriya ne, ke da alhakin hadin gwiwar dukan hukumomin tilasta bin dokoki, da harkokin tsaro. Da fari, Sojojin Nijeriya ne ke da alhalin yakar ta'addanci, a Arewa maso Gabas. Hukumomin gwamnati, da dama, na kuma shiga harkokin na yakar ta'addanci, ciki har da Rundunar 'Yan Sanda, (NPF), da Rundunar Hukumar Harkokin Tsaron Farin Kaya, (NSCDC), da Ma'aikatar Shari'a. rundunar ta NPF, na da Sashen Yakar Ta'addanci, da Reshen Binciken 'Yan Ta'adda. Duka sassan ne, ke da alhakin binciken duk wani aikin na ta'addanci, da kuma gudanar da matakana farko, na rigakafin hare-haren ta'addanci. Ana kuma takaita duk wata dangantaka tsakanin hukumomi, da kuma musayar bayanai. A sakamakon sanin da suke da shi, na bayanai, fungiyoyin harkokin tsaro, ana iya kiran fungiyoyin, gaba daya, 'yan Rundunar Wucin-gadin Farar Hula, da ake wadatawa da duk wani muhimmin abun aikin mayar da martini ga barazanar ta'addanci, a Arewa maso Gabas.

A watan Oktoba, gwamnatin Nijeriya, ta fara wani jin shaida, a sirrance, a gaban alkalan farar hula, ta fiye da magoya bayan 'yan ta'addan fungiyoyin Boko Haram da ISIS-WA, dubu daya da 600, da ake tuhuma. A cewar sanarwar gwamnati, an gurfanar da wadanda ake tuhumar, su 600, da farko. Daga cikinsu, 45 sun amsa laifinsu, na tuhume-tuhumen, an kuma yanke ma su hukuncin daurin tsakanin shekaru uku, zuwa 31, a kurkuku, sai kuma mutane 468, da aka bayar da umurnin da a sauya ma su tunani, da sake tsugunnar da su, a wani shiri, kafin a sake su, akwai kuma shari'o'i 34, da aka kora, sai kuma masu fuskantar shari'o'in 28, da aka kai ajiya, a kurkuku, domin gabatar da su, a gaban kotun ta farar hula, a wani wuri, dake cikin kasar. Wadansu fungiyoyin kwatar 'yancin bil-adama, sun yi zargin wai soja ne, ke tsare wadanda ake tuhumar, inda ake tauye ma su duk wata damar samun wakilcin lauyoyi, da yin abinda ya kamata, da kuma jin ta bakinsu, a gaban hukumomin shari'a.

A ranar 8, ga watan Disamba, gwamnati ta ce, ta amince da wata dabarar tantance dakarun fungiyar Boko Haram da sauran fungiyoyi 'yan ta'addan da ake tuhuma. Wannan ya funshi bunkasa wata kafar samun bayanan ta'addanci, ta kasar, da kuma bayar da horo, da dabarun binciken fatar baki, da ma tattara shaidu.

Ana kuma rarraba alhakin tsaron kan iyakoki, a tsakanin rundunonin NPF, da NSCDC, da Kwastan, da Hukumar Shige da Fice, da kuma soja. Amma, ana takaice duk wani gudanar a aikin hukumomin.

Gwamnatin Nijeriya, ta ci gaba da shiga duk wadansu shirye-shiryen karin karfi, na Kasar Amirka, dake aiki da Hukumar FBI, waje bincikar wadansu al'amurran

na ta'addanci, da kuma wadata kayayyakin nakiyar IED, ga hukumar ta FBI, domin ta bincika ma ta, a Cibiyar Tantance Kayayyakin Ta'addanci. Hukumar Magance Zagon Kasar Tattalin Arziki da Kudade, da kuma Rundunar NPF, na samun horon bincikar inda aka aikata laifi, dake da alaka da bincike-binciken yakar ta'addanci.

A shekara 2017, shirin Bayar da Taimakon Ya'kar Ta'addanci, na gwamnatin Amirka, (ATA), na ci gab da kulawa da jami'an sashen fashe nakiyoyi, na Nijeriya. Shirin na ATA kuma, yana gabatar da Tarurrukan Kara Sani, da Taron Kara Sanin Shugabanni, da taron kara fadakarwa kan nakiyoyin IED, don taimaka wa shigar Nijeriya, a wani dimbin aiki, na Flintlock.

Gwamnatin Nijeriya, ta dage kan dangantakarta, da Kasar Amirka, da ma sauran kasashen duniya, domin taimaka wa bincike-binciken ya'kar ta'addanci. A ranar 12, ga watan Afrilu, hukumar harkokin tsaron Nijeriya, ta ce, ta tarwatsa wani shirin 'yan ta'adda, wadanda ake tuhumar 'yan kungiyar Boko Haram ne, na kai hari ga ofisoshin jakadancin Ingila da Amirka.

Yakar Kafofin Samun Kudaden Ta'addanci: Nijeriya na daga cikin wakilan Kungiyar Gwamnatocin Babban Shirin Ya'kar Sama-da-fadin Kudade, a Yankin Yammacin Afrika, wani salon rundunar wucin-gadin ya'kar shirin harkokin kudade, ta yanki. A ranar 5, ga watan Yuli, Kungiyar Egmont, ta dage Nijeriya, saboda ta rushe ayyukanta, na sashen binciken bayanan sirrin kudade, da dakatar da cin gashin kansa, da gudanar da kuma kadaice shi, daga duk wata kulawar siyasa, da sauran bukatun da aka dora wa duk wata wakiliya ta Kungiyar ta Egmont. Domin bincika hakan, Majalisar Dattijan Nijeriya, ta zartar da wata doka, ta Hukumar Binciken Sirri kan Kudade, a watan Nuwamba. A karshen shekarar 2017, wannan dokar ta na jiran da majalisar ta amince da ita. Bugu da kari, gyaran Dokar Rigakafi da Haramta Sama-da-fadin Kudade ta shekarar 2017, da ma karfafa Dokar Sama-da-fadin Kudade, ta shekarar 2011, sun kasance karkashin wani binciken majalisun na dattijai da wakilai. Akwai sauran dokokin masu rai, amma, wadanda ba a zartar da su ba, sai dokar dake hana samun kudaden ta'addanci, ciki har da Batun Dangantakar Harkokin Shari'a, don Taimaka wa Abubuwani da Suka Shafi Aikata Laifuka, da kuma Haramtattun Dukiyoyi. Domin karin bayani, kan sama-da-fadin kudade da zambar kudade, a duba *Rahoton Dabarun Kula da Safarar Kwayoyi, a Kasashen Duniya, ta Shekarar 2018, (INCSR), Kundi na II, na Sama-da-fadi da Laifukan da Suka Shafi Kudade*.

Yakar Munanan Ra'ayoyi, (CVE): A watan Agusta, Nijeriya, tare da wani taimako, na kai-tsaye, daga Sashen Ci Gaban Kasashen Duniya, na Kasar Ingila, suka amince da wata Manufar Gudanar da Aiki da Babban Shirin Rigakafi da kuma Ya'kar Munanan Ra'ayoyi. Shirin aikin, ya yi daidai da wata Manufar Majalisar Dinkin Duniya, UN, da kuma inganta wani hadin kai, na ma'aikatu da fungiyoyin al'ummar farar hula, da dama. A watan Disamba, a karkashin wannan shirin, gwamnatin ta kaddamar da wani Babban Shiri, na Janyo Ra'ayi, da Sake Tsugunnarwa, da kuma Sasantawa, a Nijeriya. Nijeriya ta na amfana da Asusun Shigar da Al'umma da kuma Nuna Juriya, na Duniya. Jihohin Kaduna da Kano ma, wakilai ne na Kungiyar Karfafan Birane.

Hadin Kan Yankuna da Kasashen Duniya: Nijeriya na ci gaba da kasancewa cikin harkokin tsaron yanki, da hadin kan gudanar da tarurrukan yakar ta'addanci. Wannan ya hada da shigar Shugaba Buhari, a Babban Taron Aqaba, kan yakar ta'addanci, da munanan ra'ayoyi, a yankin Yammacin Afrika, (wanda Kasar Jordan ta bayar a kufaden gudanarwa, a watan Disamba), da kuma Babban Taron Kungiyoyin AU da EU, da aka gudanar a Kasar Cote d'Ivoire, a watan Nuwamba. Nijeriya, wakiliya ce, ta Hadin Gwiwar Yaƙar Ta'addanci, a Yankin Sahara, kuma cikin wakilan farko, na Babban Taron Yaƙar Ta'addanci, a Duniya, da ma wani bangare, na Tunanin Tsaron Harkokin Shugabanci, tsakanin Amirka da abokanta biyar dake Afrika.